

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14— ”
 Pe 3 luni . . . 7— ”
 Pe o lună . . . 2-40 ”
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2— ”
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRATIJA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscriptele nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

P a c e ?

Cică boierul unguresc contele Stefan Tisza voiește să facă pace cu Românii. Nu cu Românii, ci cu vlădicii români și cu domnii români. De-am avea și noi boieri, lucrul ar merge repede și fără nici o poticneală. De grabă s'ar împăca boierii unguri cu boierii români, ca zeama să o bea tot bietul popor, care în decurs de mii de ani a suferit foame și frig și arșița soarelui, numai ca boierii cei mari să se poată desfăta și să poată odihni la umbră.

Numai cât noi Românii, mulțămîta lui Dumnezeu sfântul, nu avem boieri. Și așa boierii unguri nu au cu cine să se împăce. Că vlădicii noștri sunt și ei fii din popor. Iată de pildă tata vlădicului dela Arad a fost diacul din satul Pocioveliste și tata vlădicului din Caransebeș a fost plugar român în țara Ardealului. Aceștia simțesc încă în sângele lor suferințele de veacuri ale neamului nostru și sunt blânzi și cuvioși și cucernici, dar nici odată nu vor putea să se învoiască cu boierii unguri pentru stricăciunea poporului românesc. Și nu sunt nici domni români de omenie, cari de dragul boierilor unguri să vândă drepturile poporului românesc. Vor fi poate câțiva flămânzi, cari ar dori să ajungă la vr'un os de ros, va fi poate vr'un călugăr, care umblă după mitra vlădicească, dar aceștia-s uscături, peste cari neamul

românesc trece cu scârbă, ca peste vr'un stârv spurcat.

Acum Marți a vorbit în Camera-Ungară deputatul național român dr. Alex. Vaida-Voevod și iată ce a zis dânsul despre pacea dintre Unguri și Români:

„Se înșală amar acela, care crede, că chestiunea aceasta de o importanță vitală a țării se va deslega în felul acela de a angaja cu ajutorul vre'unui bărbat politic guvernamental de pacificatori câțiva episcopi, contând la naivitatea lor. Nu va reuși să se facă pacea cu ajutorul cutărui călugăr doritor de mitră, care înaintea poporului se girează de cel mai radical Român și tot atunci, pe sub mână, pe sub șubă, sub deviza păcii, face trebșoara guvernului. Poporul român are un singur factor, care dispune pe putere, bază legală și competență de a pertracta despre pace, factorul acesta este **partidul național român**“.

Și când bravul deputat a vorbit astfel, atunci un deputat hăbăuc ungur cu numele *László Mihály* a strigat în casa țării, cât l-a luat gura: „Nu există. Un astfel de partid nici nu poate să existe în Țara-Ungurească“.

Așa vezi. Adecă partidul național nu există. La alegerile din urmă 50 mii de voturi românești s'au dat pentru candidații partidului național român și hăbăucii

țin una și morțiș: *partidul național român nu există*.

Vorba vine. Ar vrea domnii adecă, știm noi bine, ca să nu existe partidul național român. Partidul acesta le stă lor în cale, le fură somnul, le amărește zilele, partidul național român, pentru că stă pază neamului românesc și nu lasă să intre în mijlocul lui lupii cei răpitori, nici nu iartă pe vr'un păstor rătăcit să vândă turma dușmanului pentru bogății ori vre-o mitră vlădicească. *Partidul național român, si-reacul, multora le stă în cale, ca să nu se poată ferici din nefericirea neamului românesc*.

Oricât ar striga însă hăbăucii — *partidul național român există, viează, e puternic, e mare*, căci cuprinde în sânul său întreg neamul românesc din lungul și lăutul acestei țări. Vor fi și uscături în această puternică pădure verde, dar uscăturile se aruncă în foc și ard rămânând fum și cenușă.

Pace? Da. Noi voim pacea. Cine nu o voiește? *Dar nu voim pacea morței, ci voim pacea vieței*, ca să ni-se deie ceea ce este al nostru, să ni-se deie drepturile, cari ni-se cuvin, să ni-se deie drepturile deopotrivă cu cele ale neamului unguresc din țara aceasta, care este tot așa a noastră, ca și a lor, *să ne deie pace, ca să putem lucra pentru luminarea, bogăția și fericirea neamului românesc*. Să ne lase

Cântec

Țar'avem și noi sub soare,
 Și-o râvnesc dușmani destui,
 Dar prin vremi asupritoare
 N'am lăsat-o nimănu.
 E bogată, zici! Vezi bine,
 E bogată, căci în ea
 Multe inimi sunt, străine,
 Și-i frumoasă, că-i a mea.
 Dacă-i mică, nu-i de-ocară,
 Căci viteji în ea mai sunt,
 Și-apoi și la noi în țară
 Crește fierul din pământ:
 Când voim, îl știm culege,
 Știm cum să isbim cu el
 Când dușmani lipsiți de lege
 Vin spre noi cu gând mișel.
 Steag avem și noi, străine,
 Și-l iubim cu jurământ.
 Ziua răului când vine,
 Ce frumos se sbate 'n vânt!
 E frumos și steagul vostru,
 Dar pe-al nostru de-l privesc
 Tot mai mândru este-al nostru,
 Și mai sfânt, că-i românesc.
 Rupt de-asprimile furtunii

Răscolite de dușmani,
 L-au purtat cinstit străbunii
 Prin atât amar de ani.
 De ne cheamă azi la moarte,
 Veseli mergem la războiu:
 Să de-a Domnul să ni-l poarte
 Și nepoții tot ca noi!

Știm și noi o lege sfântă,
 Și de mii de ani acum,
 Stăm cu ochii tot spre țintă
 Mergem tot pe-acelaș drum.
 Pentru sfânta lege a crucii
 Pentru limba ce-o vorbim:
 Ce de-oșel pe săbii lucii
 Pus-am noi de când trăim!
 Știe Dumnezeu de-i bine
 Ori de facem vr'un păcat —
 Dar noi știm c'asa e bine
 Să ținem ce-am apucat.
 Pentru lege, pentru limbă,
 Noi cu gura prindem foc:
 Numai vântul se tot schimbă,
 Însă munții stau pe loc.

Sunt și neamuri mai cu nume,
 Mai vestite la războiu:
 Or fi multe poate 'n lume,

Câte n'au ajuns la noi.
 Dar noi știm ce ne 'nvățară
 Cei ce-au fost, și când rostim
 Vorba sfântă „neam și țară“
 Noi, străine, tresărim.
 Pentru cel ce ne iubește,
 Tot ce-avem noi dăm cu drag,
 Dar când neamul ni-l hulește
 Și vrășmaș ne vine 'n prag,
 Mii de oști cu el s'aducă:
 Noi suntem Români destui —
 Când de piept cu noi s'apucă,
 Aibă-l Ceru 'n mila lui!

Gheorghe Coșbuc.

In sat la Tânguești

— Scene pentru teatrul dela țară —
 întocmite într'un act de V. Gilu
 — Sfârșit. —

SCENA XI.

Guțan, apoi Găitan și Lăpuș.
 (Când intră Găitan și Lăpuș clătinându-se de beți, Guțan se ascunde după copac, nu de teama de a fi zărit de ei, ci de scârbă și de rușine, că-i vede în halul acesta).
 Găitan și Lăpuș (vin ținându-se de după cap; cântă poticnindu-se 'n cântare când unul,

să mâncăm cu gura noastră, că nu putem mânca din gura altuia, să ne lase sufletul nostru românesc, că nu putem să ne scoatem sufletul, ca să băgăm altul unguresc în locul lui.

Am jurat să fim credincioși steagului nostru național și jurământul ni-l ținem până la moarte. Când am îndemnat poporul românesc, să părăsească pasivitatea și să intre în arena luptelor parlamentare, am știut prea bine, ce grea sarcină luăm asupra noastră. Știam prea bine, că toți dușmanii din afară și dinlăuntru se vor ridica împotriva noastră, împotriva partidului național român și-și vor da mâna, unii înfricându-ne și alții hulindu-ne și zicând cuvinte de ocară asupra noastră. Le știam prea bine toate acestea, dar am luptat cu inima în dinți împotriva dușmanilor din afară, deșteptând poporul, îmbărbătându-l, luminându-l și chemându-l la luptă, căci fără de luptă nu este învingere și fără de muncă nu este câștig. Și am stat și în fața răuvoitorilor de același sânge cu noi. Nici hulele lor și nici ocară lor răutăcioasă nu ne-au oprit în munca noastră grea fără de seamăn pentru drepturile neamului nostru. Și iată, după luptă de abia câțiva ani de zile, am ajuns acolo, că cel mai strașnic Ungur, contele Ștefan Tisza a trebuit să recunoască adevărul, că „*chestiunea aceasta — adică chestia naționalităților — este cea mai importantă chestie a existenței naționale ungurești*“. A avut toată dreptatea iubitul nostru deputat, dr. Alexandru Vaida, când în vorbirea sa de Marți a zis: „Cuvintele acestea ale contelei Ștefan Tisza este cel mai mare rezultat, pe care l-am putut obține, în activitatea noastră parlamentară, deoarece, când vre-o câțiva am început activitatea și ne-am năzuit, ca poporul românesc să iasă din pasivitate, eram convinși, că pășind arena de luptă parlamentară, mai curând sau mai târziu, probabil după o muncă grea de mulți ani, probabil în schimb, că mulți dintre noi se vor rușina, mulți își vor strica sănătatea, mulți își vor pierde averile, dar vom ajunge să vă

convingem, că chestiunea aceasta nu se va rezolvi pe altă bază, decât pe baza înțelegerii împrumutate, că mijloacele brutale sunt zadarnice, când popoarele luptă pentru libertatea lor proprie“.

I-am adus pe dușmanii noștri la convingerea, că trebuie să facă pace cu noi: Acum vâscă în dreapta și în stânga și ar dori prin mijlocirea vlădicilor ori a altor bărbați români, în afară de partidul național român, ca să împăciuiască poporul românesc pentru nimicuri și dând unora ori altora oase de ros. Noi însă vom lupta mai departe și-i vom sili în urma urmelor să dea Românilor pacea vieței, „*libertatea națională*“.

Până atunci nu vom odihni.

Declarațiunea tinerimei române din Cluj.

Ni se cere publicarea următoarei declarațiuni :

Cluj, 22 Martie 1911.

Tinerimea română din Cluj, întrunită la o consfătuire intimă în 21 Martie st. n., constată cu durere certele fără rost ivite în ziaristica română și dorește sistarea acestora spre binele și folosul neamului, iar cu privire la corespondența din 12 Martie st. n. din „*Tribuna*“ a d-lui D. Galdău, student medicinist, precum și a răspunsului d-sale din numărul dela 17 Martie st. n. a „*Tribunei*“ aduce următoarele hotărâri :

1. Nu corespund adevărului cele scrise de d-nul Galdău în numărul dela 12 Martie al „*Tribunei*“, că ziarul „*Românul*“ nu ar avea aderenți între tinerii din Cluj, precum nici aceea nu corespunde adevărului, că „*Românul*“ nu ar avea corespondent dintre tinerii români.

2. Cele scrise de d. Galdău sunt păreri domniei-sale personale și nu se pot atribui tinerimei, care nu a însărcinat pe d. Galdău a vorbi în numele ei și greșește d. Galdău, când crede, că a tălmăcit păreri tinerimei.

3. Desaprobă cu toată tăria tonul necuviincios de discuție al d-lui Galdău, din răspunsul publicat în numărul din 17

Martie st. n. al „*Tribunei*“ și desaprobă cutezanța d-lui Galdău, când atacă într'un stil grandoman și cutezător comitetul partidului național, și declară scrisesele d-sale, vătămătoare pentru cei mai aleși fruntași ai neamului, de un act lipsit de cea mai primitivă modestie și de o decadență ziaristică incalificabilă.

4. Desaprobă procedura prezentă a „*Tribunei*“ de a publica insultele la adresa fruntașilor români chiar din pana unui corespondent simplu, student universitar de anul al doilea.

Tinerimea română din Cluj.

Tăranul din România

Sărăcie și incultură — Lecția dela 1907 — Partidele politice și țărănimea — Progresele realizate — Casa rurală și obșteile țărănești

„Imi place țăranul român“, — exclamă într'una din clasicele sale schițe Al. Odobescu, acest fin estet care-și îngrijea părul și proza cu o egală și deosebită preocupare de frumos. Și a iubit în adevăr pe țăran Odobescu, — l-a iubit ca artist însă. Dar Odobescu a fost un artist în cea mai înaltă accepțiune a cuvântului.

Din nefericire însă, țăranul român a fost iubit mai mult din punct de vedere artistic chiar de aceia cari nici prin sufletul, nici prin înțelepciunea lor, n'aveau nimic comun ca arta.

Țăranul român, — sau, mai bine zis, năcurile și sărăcia lui, suferințele și întunericul minții lui, — au slujit multă vreme numai ca diversiu în monotonia vieței noastre politice dela oraș și ca izvor de inspirație pentru orgii de fraze democratice.

Era o vreme când din nici un discurs nu lipseau: „țăranul român aplecat peste brazda lui“; „sudoarea națională“; „talpa țarei“; etc.

Cu toate acestea partidele noastre n'au urmărit o politică rurală continuă și constantă al cărei țel imediat să fie ridicarea materială și morală treptată a țărănimei. Acest adevăr l-au mărturisit partidele în timpul zilelor de teroare din 1907 când, printr'un consens comun și spontan, au făgăduit că pe viitor își vor întrebuița toate forțele pentru refacerea vieței rurale.

Și — trebuie s'o recunoaștem — această făgăduială a fost ținută. Dela 1907 încoace toate partidele politice au considerat ca o datorie de primul ordin să înscrie în programele lor chestiunea țărănească și mijloacele de rezolvire.

ei; cântarea e foarte energică; băieții pășesc bărbătește doi cu doi).

Invățătorul și băieții (cântă):

Sunt vânător,
Copil de munte,
Ostaș de frunte
Invingător...
Tra-la-la-la-la,
La-la-la-la-la,
Dulcea mea țară voi apără!

Sunt vânător,
Nu știu de frică,
Sabia-mi despică
Pe-orice trădător.
Tra-la-la-la-la
La-la-la-la-la,
Dulcea mea țară, voi apără!

(fac marș în jurul scenei: la un semn dat de învățător, toți deodată se opresc și la alt semn, fac front către public).

Invățătorul (iese la mijloc și-l salută pe Guțan): Ce mai faci nene Guțane?

Guțan (ii dă mâna și i-o strânge cu stimă și cu dragoste): D-zeu să te țină d-nule învățător... Așa-mi place... să văd pe Români cu capul ridicat, plecând la lucru cu voie și fără tânguieli!... Să trăiți băieți și să fiți totdeauna cum sunteți acum!... (către învățător): Dar unde era să vă duceți?

Invățătorul: Am ținut școală cu ei până acum; și acum ne ducem la baltă să tăiem nuiiele de răchită; i-am învățat să facă coșuri, corfe

când celalalt și astfel întregindu-se unul pe altul):

Glăjuță cu dulce glas,
Eu din mână nu te las!...
Și să știu că dau grămadă,
Măi jupâne, tot mai adă!

Găitan: Trăiască nația!

Lăpuș: Și jupănu lțic!

Găitan: Trăiască! (clătinându-se) Măi... Ni... Ni...țule... par'că... te-ai fi... clătinând... nu știu cum... (se clatină tare) Halt!... Măi tu n'ai fost cătană!...

Lăpuș: Eu? mă?... La șaizășipatrulea regiment!...

Găitan: Apoi ce stai ca un cramfutar?!... (Dă să stea oblu în fața lui Lăpuș, care și el își dă silința să nu se clatine)... Haptac!... Răgută proastă... Haptac!... măi, că te fac chi...chisăliță... (vrea să-l lovească pe Lăpuș, care intr'aceea clătinându-se tare în dreapta, cade la pământ, iar Găitan clătinându-se la stânga dă cu palma în vânt în locul unde stătuse Lăpuș și în urma avântului ce-și luase la dat se sucește și-și pierde echilibrul, căzând și el grămadă — spre stânga; jos zac amândoi cu spatele către olaltă).

Găitan (stând într'o rână se uită înaintea sa și nevăzând pe Lăpuș): Unde te-ai dus hapleo?! (râde cu hohot). Mare dobitoc!... Eu îi comândiresc: Haptac! și el... (râde cu hohot) face marș... O fire-ai al dracului bețivule... De-acum o să-i zic: Marș... ca să facă măgaru': haptac!...

Zi-i cramfutar și-l dă dracului!... (comandă militară): țug 'arrș!

Lăpuș (se scoală cu greu; pe urmă caută împrejur și-l vede jos pe Găitan; stă pe gânduri)... I-hă!... Bag sama vecinu' face: „Rut“.

Găitan (se cotorosește de jos și fără să se întoarcă spre Lăpuș, — comandă din nou): Țug 'arrș!... (pleacă singur înainte și imitând anevoie pasul militarăsc iese de pe scenă).

Lăpuș (singur): Acum hai și io la raport... la căpitanu-mieu... Așa zic io muierii... când mă 'ntâmpină cu pră... pră... jina în ogradă... De acum Nițule: Niedăr! (se tupilește și iese clătinându-se și scărpinându-se după ureche).

SCENA XII.

Guțan singur.

Guțan (ieșind de după copac, unde a stat tot timpul cu capul plecat de rușine și fără să se fi uitat la cei doi oameni beți): Doamne, Doamne, greu ne ispitești!... Unde-i omul, care să ne mântuiască din prostie?... Că nu lțic ne mănâncă... Prostia noastră ne mănâncă!... (tace; — de-afară se aude apropiindu-se un cântec energic de marș și ropot în tact de pași militărești. Cântecul și pașii se aud tot mai deslușit. Guțan ascultă ca trezit dintr'un somn urit și fața i-se 'nseninează).

SCENA XIII.

Guțan, învățătorul Gavrilă și băieții de școală. (Invățătorul în fruntea băieților de școală intră în pas militarăsc și cântând împreună cu

Partidul liberal, care a venit la cârmă chiar în timpul războaielor, a legiferat o serie întreagă de măsuri menite pe-de-oparte a ușura sarcinile țaranului iar pe de alta a provoca trecerea unei părți din proprietatea latifundiară în mâinile lui.

Pentru realizarea acestor scopuri s'a făcut o lege a tocmelilor agricole, s'a înființat Casa rurală, s'a votat legea contra trusturilor arendășești, legea prin care pământurile statului să se arendeze obștii satești, s'a creat judecătorul ambulant care umblă din sat în sat spre a împărți dreptate la domiciliu, s'a monopolizat alcoolul, s'a săvârșit reforma comunală, etc., etc.

Insuflețit de aceleași frumoase sentimente față de referința noastră țărănime, guvernul d-lui P. P. Carp a prevăzut în programul său electoral o serie de măsuri, menită să ducă mai departe opera de ridicare a țaranului. Printre acestea, cităm în primul rând reforma administrativă, scutirea de bir a tuturor proprietăților mai mici de șase hectare, vânzarea bunurilor de mână moartă țaranilor, revizuirea legii tocmelilor agricole, etc.

După cum se vede, în special dela 1907, țaranul din România a încetat de a mai fi numai subiect de literatură țărănistă pentru literați și muză tragică pentru inspirarea frazelor demagogice oratorilor populari la întruniri publice.

*

Dar valoarea legilor o constituiesc rezultatele lor. Și rezultatele obținute până acum de măsurile ultimelor guverne în favoarea țărănimei, au dat rezultate, cari îndreptățesc speranțele cele mai frumoase

În special, din punct de vedere economic, viața rurală din România a început să prospereze pe o foarte trainică temelie națională.

Și această temelie o constituie Băncile populare, obștiile satești și Cassa rurală.

Despre băncile populare ne vom ocupa într-unul din numerile viitoare.

În ceea ce privește obștiile satești, ele au realizat progrese în adevăr surprinzătoare. Dovadă: de unde la sfârșitul anului 1909 obștiile satești pentru arendare de moșii erau în număr de 194 cu un capital de 3.355.761 lei, în Iunie 1910, adică după șase luni, numărul obștiilor se ridicase la 308 iar capitalul la 6.117.660 lei.

Extraordinar! Și procentul acesta de ridicare se menține. Azi numărul țaranilor asociați e de 47.448, iar pământul arendat de obștii în întindere de 209.646 hectare. Iar cifrele acestea sunt în continuă urcare, de oare ce țaranul din România a câștigat încredere în binefacerile acestor insoțiri.

Dar în afară de foloasele mari, pe cari țaranul nostru le trage prin arendarea directă a moșiilor, excludând intermediul ruinător pentru el al arendașilor, starea materială a țaranului este pe cale de a se îmbunătăți în mod simțitor, și

prin operațiile Casei rurale, cari cumpără dela particulari moșii mari pentru a le revinde apoi în loturi țaranilor.

Până la 28 Decembrie 1910 s'au cumpărat de către Casa rurală 35 de moșii în valoare de 28.815.729 lei.

Din aceste moșii, din cauza lucrărilor necesitate de perioada de organizare a acestei instituții, s'au parcelat 12 moșii în valoare de lei 2.208.944, — ceea ce însemnează, că până acum Casa rurală a făcut să treacă în posesia țărănimei 2700 hectare pământ, plus izlazurile comunale.

Pe viitor, lucrările la parcelare vor merge mult mai repede și astfel lucrările de „măcinare a mării proprietăți“ în folosul țărănimei sărace sau mai bine sărăcite, de incultura și nedreptatea vremurilor, se vor săvârși mai repede și deci mai simțitor pentru bunăstarea rurală.

Politica în Ungaria

Sărutul dela Arad.

Sub titlul acesta ziarul „Ujság“ din Cluj scrie la loc de frunte un articol de o obrăznicie extraordinară. Îl dăm în întregime, ca să se vadă până unde merge obrăznicia ungurească în a perverti și falsifica istoria trecutului și a vieții poporului românesc din Ungaria.

„Din focarul mișcărilor naționaliste românești li-se trimite un sărut studenților Români dela universitatea ungurească din Cluj. Trimițătorii au ascuns în acest sărut bombe primejdioase, pe cari apoi primitorii le vor întrebuița. Numai aceia nu vor observa, cari ar trebui să observe înainte de a fi purtate sărutările din Arad ca limbi de foc la universitatea din Cluj.

Intr'o sală a universității au provocat bătaie acei studenți Români, a căror scop hotărât este, prin demonstrațiuni și volnicii să figureze ca eroi.

Organul oficios al partidului naționalist scrie, că întreg neamul românesc trimite cu mândrie sărutări acestora și își pune nădejdea în bărbăția lor viitoare. Tot atunci aceia, cari ar trebui să caute în cuibul de vespă, ca să nu li-se știrbească comoditatea, printr'un simplu gest de mână rezolvă totul: o nimica, rezolvați-o numai pe cale cavalerescă.

În sfârșit toate au margine, așa și răbdarea noastră. Libertatea de presă ne este cea

mai mare comoară și de aceea suferim cu o răbdare uimitoare chiar și atunci, când această armă o folosesc în contra noastră, dar ne ferbe sângele, când chiar și nebunii primejdioși pot abuza de ea în conta cinstei noastre naționale și a păcii interne. Sunt, cari se cred Dumnezeu, Rege, Răscumpărător, ignorând și principiul libertății individuale, pe cari de milă îi închidem și în toată lumea se închid în casa de nebuni, ca să nu devină periculoși societății pașnice.

Un popor la aparență blând, alungat de pe Peninsula-balcanică s'a strecurat peste hotarele noastre, căutând și găsiind loc de scăpare între noi, deși și noi îl puteam alunga ori mai departe, ori îndărăt. Ne-a fost milă de ei și i-am suferit între noi, nădăjduind, că fiara sălbatică alungată se va îmblânzi și va fi recunoscătoare față de apărătorii săi. Vremii grele au venit asupra noastră și atunci acei, cari trăiau din mila noastră s'au alăturat la tabăra dușmanilor noștri pe furiș, ne-au atacat pe la spate. Am uitat-o și aceasta, iar blăstămăția am răsplătit-o cu o și mai mare bunăvoință, nădăjduind, că prin aceasta li-se va muia inima. Toate ale noastre le-am împărțit cu ei; averea libertatea. Întru toate i-am făcut asemenea cu noi. Rezultatul? S'au găsit între ei de aceia, cărora li-s'au întunecat mințile și deodată numai au început să accentueze, că noi suntem venetici (venituri) și aceea ce avem, am furat dela ei, deoarece neamul lor, singurul și nemijlocitul urmaș al gloriosului popor roman, ca o moștenire legală stăpânește acest pământ. La început i-am luat în răs pe acești nebuni, dar un nebul naște o sută de nebuni și azi, ei ne numesc nebuni pe noi, când se provoacă la drepturile noastre câștigate cu sângele nostru. Atât mai lipsește numai, ca să ne închidă în casa de nebuni, dar nu o fac, ca să tracteze cu noi după metoda lor special.

Ce s'a întâmplat oare în zilele acestea? La universitatea dela Cluj un tânăr valah, care ar fi trebuit să se cufunde în lumea microbilor, cu ajutorul microscopului ce i-s'a pus la dispoziție, dar el în loc de aceasta a întins înaintea sa acel ziar valah, care-și are programul, că *Românii din această patrie să se separeze de concetățenii lor Unguri nu numai pe teren cultural și economic, ci chiar și pe cel social, ca să nu aibă cu ei* (cu Ungurii. NR.) *nici un interes comun*, ca nu cumva legătura prietenească ce

și cotărite de tot feliul.... Invățătura de carte ea singură nu face, dacă nu se învață și mâna la lucruri mai deosebite.... Azi nu mai ajunge să știi ține coarnele plugului, ca să dai înainte între oameni.... Creșterii întră pe mâna, care-i mai iscusită la orice treabă.... Mâna iscusită nu are nevoie de ploaie, nici nu se teme de grindină, nici de brumă, nici de revărsatul apelor.... Ea stoarce lapte și din peatră!..

Guțan (ascultă cu evlavie): Așa-i d-le învățător! Și muncitorului iscusit nu-i rămâne vreme de crăsmă și de tânguieți!... Munca jungheie vâcărelile, — n'ar mai fi pomană de ele!... Când or fi aștia mari — D-zeu să-i ție — numele de Tânguești nu o să se mai potrivească la satul nostru.... O să-i zicem atunci: Hărnicenii ori Băneștii!

Invățătorul (cătră școlari): Nicolae Brâncă! (un băiat iese din rând și face un pas înainte, apoi stă atent privind în ochii învățătorului): Să-mi spuți tu Nicolae, câte obiecte ai făcut tu în primăvara asta?

Școlarul: Eu am făcut 15 coșulețe, 3 cheltele mari pentru haine și o pereche de lese pentru car.

Guțan (întrerupând): Nu mi-ai vinde și mie din ele, Nicolae?

Școlarul: Ți-aș vinde, da' nu mai am de unde.

Guțan: Păi, ce-ai făcut tu cu ele?

Școlarul: Le-a dus domnul învățător la târg la oraș, și mi le-a vândut pe toate într'o zi și am luat 20 de coroane pe ele....

Invățătorul: Și unde sunt banii, Nicolae?

Școlarul: I-ai pus d-ta la bancă în oraș și mi-ai adus cărticica dela bancă poreclită pe numele meu și capăt pe urmă și camătă dela bancă.

Guțan (mirat și mulțumit): Da' mai ai tu bani în cărticică, Nicolae, afară de cele 20 de coroane?

Școlarul: Mai am după lucrul din anul trecut încă 30 coroane și camătă 1 cor. și 50 bani... am cu totul 51 cor. 50 bani la bancă... (face un pas înapoi și-și reocupă locul în front).

Guțan (cătră școlari): Aveți și voi bani la bancă, băieți?...?

Școlarii toți: Avem, avem!

Guțan (cătră unul dintre ei): Tu cât ai?

Un școlar: Eu am 24 cor. 60 bani.

Guțan (cătră alt școlar): Tu?

Alt școlar: Eu am numai 17 coroane.

Guțan (cătră altul): Da' tu?

Alt școlar: Eu am 32 coroane.

Guțan (cătră altul): Și tu?

Alt școlar: Eu am 36 coroane.

Guțan: Hărnicii băieți sunteți voi. Să trăiți dragii mei!... Dar cel dintăiu în hărnicie din tot satul este d. învățător Gavrilă... Hai să-i urăm cu toții un: Să trăiască! (se descopere și își falfăie pălăria în aer dând astfel signalul).

Guțan și școlarii (strigă într'un glas): Să trăiască!

Guțan: Inc' odată!

Toți: Să trăiască!

Guțan: Și încă odată!

Toți: Să trăiască!

Guțan: Așa băieți, dragii mei! Să mi-l cin-

știți și să mi-l iubiți pe d. învățător și mai cu samă să-i urmați poveștele lui, — că prin el D-zeu bine a voit pentru voi și pentru noi toți!... (pauză; apoi către învățător): D-le învățător! Să mă lași să dau și eu ceva pentru cărticiele dela bancă ale băieților... Iacă aci 10 coroane dela mine... Să-i împărți d-ta pe dreptate între cei mai sărguincioși și mai pricopsiți și să-i depui la bancă în cărticielele lor, când te-i duce la oraș. (Desnoadă un bughelar de piele soios, legat cu sfoară și scoate o bancnotă de 10 coroane predându-o învățătorului).

Invățătorul (îi strânge mâna cu căldură): Mulțămesc maistore Ilie!... (șoptește ceva cătră băieți, apoi face un semn cu mâna).

Invățătorul și toți școlarii (într'un glas cântă în tempo repede și energic): Să trăiască, să trăiască, să trăiască n'tru mulți ani!

Guțan: Vă mulțămesc, dragii mei! Și acum încă una! D-ta, dle învățător, nu ai căruță, nu ai cai. Trebuie să cheltuești parale cu dusu' corfelor la oraș... Să faci bine, de aici înainte să-mi spuți de câte-ori îi avea marfă gata pentru târg... Eu ți-o duc... ori de câte-ori o fi., fără nici o cheltuială... Uită de dragul dtale și de al băieților ăstora!..

Invățătorul: D-zeu să-ți răsplătească însuțit fapta cea bună, nene Guțane! (îi dă mâna). Și acum băieți, la treabă! Să-i facem de-o 'ncărcătură până Vineri maistorului Ilie, că i-ar fi rușine să meargă cu căruța goală la târg... (comandă): A-tenți! La dreap-ta!... Marș!... (școlarii pleacă doi cu doi, la pas; învățătorul începe să cânte marșul de mai nainte [eventual și alt marș potrivit]:

s'ar putea înfiripa din firele intereselor comune, să împiedice împlinirea dorințelor valahe. Da, aceasta și-a scris-o pe steag „Românul”, organul oficial al partidului politic românesc național, care pe lângă aceasta e destul de infam, încât să-și bată joc și de presa și libertatea gândirii câștigată și asigurată și pe seama lor prin vârsarea sângelui unguresc.

S'a găsit un alt tânăr cu buze maghiare, care, în mod afabil (? Cul.) îi atrase atențiunea colegului universitar valah, care și în aula universității demonstra cu „Românul”. Din aceasta s'a născut tulburare, iar un alt medicinist valah a insultat și în faptă pe tânărul maghiar. Chestia a ajuns înaintea autorității Universității, și s'a amestecat și presa. Dar cum?

Presa valahă care abuzează de libertatea presei noastre prin fantasmagorii nebune se năzuiește să învenineze inima tinerimei, ba merge și mai departe — o îndeamnă de a dreptul la volnicie.

De-a dreptul dela cetățenii universitari va depinde, că oare întreagă tinerimea să tragă la cazul politicii nebune naționaliste, ori desconsiderând presa și pe unii, cari îndeamnă la ură, dedicându-se muncii serioase, să se năzuiescă a deveni cetățeni vrednici și sinceri ai patriei.

„Tribuna” și „Românul” au început o întrecere nebună, că cine e mai mare erou național român, uitând, că sunt în Ungaria, iar nu Destul de trist, că libertatea noastră de presă batjocurită atât de stăruitor de aceasta (ziare), faptul acesta le este un prilej comod și ieftin pentru aceasta nu ne este destulă mângâiere, pentru pagubele ce am suferit“.

Ah, infamilor. Cum? Neamul nostru e un „neam de nebuni”, e „fiară sălbatică”, e „infam”, care trăește din „mila” și din „súdoarea” voastră? Ați uitat mânia românească? Nu v'ați îngrozit de scrișnirea dinților iobagilor români? Nu simțiți apropiindu-se vântul, care uscă și mătură toate gunoaiile?

Vă rugăm, înecetați cu amenințările! Incetați cu insultele la adresa neamului românesc, căci vă spunem încă odată:

Dunăre-ai văzut Smârdanul?

Spune-o tu, s'o spui și eu.

Și noi știm izbi dușmanul,

Și 'n Români e Dumnezeu.

băieții cântă cu toții; fac un ocol în jurul scenei; apoi ies în partea opusă. Cântecul și pașii se pierd în depărtare).

SCENA XIV.

Guțan singur.

Guțan (se uită lung după ei, ascultând cântarea): D-zeu să-l aibă în paza sa pe învățătorul Gavrilă!... Drept a avut tata, fie iertat, dascălii schimbă vremurile... Asta-i unul dintre ceia, cari vor schimba vremurile și la noi!... Acum plec la lucru mângâiat... Tot nu suntem noi un neam ursit să se înnece în chiar lacrimile lui... O să vină... (energic) trebuie să vină alte vremuri cu alți oameni!... Doamne, Doamne! Cu un ceas mai curând! [Din depărtare se aude iarăși cântecul energic al școlărilor (o singură strofă!); Guțan își ia pălăria din cap și ascultă plin de emoție; când s-a pierdut cântarea în depărtare, exclamă cu însuflețire]: Glasul celor ce merg înainte! (Cortina).

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 23 Martie.

Ședința se începe la orele 10¹/₄ a. m. Prezidează **Berzeviczy Albert**.

Darvai Fülöp, raportorul comisiei de imunitate, raportează în chestia de imunitate a deputatului croat **Banjanin I.**

După vorbirea lui **Lengyel Zoltán** ia cuvântul

Contele Ștefan Tisza: Reflectează la vorbirea deputatului român a d-lui dr. **Alexandru Vaida**.

S'au continuat pertractări cu unii bărbați conducători ai Românilor despre cari pertractări, însă au apărut în presă informațiuni greșite.

Vaida a adus în discuție tema aceasta, că Ungurii au pertractat cu Români, iar meritul acesta e al partidului naționalităților, care n'a împiedecat pertractările acestea. Față de constatarea aceasta declară, că el, Tisza, de 20 de ani a fost pe punctul de vedere al împăcării. El n'o pretins niciodată, ca naționalitățile să se lapede de limba lor. Se îndestulește cu aceea, dacă fără nici un scop ascuns ele se alipesec de *ideea de Stat maghiar*. Astfel s'a putut înțelege cu Șvabii. Se exprimă cu recunoștință față de Sași și Sârbi. *Susține pozitiv, că o parte însemnată a bărbaților marcanți ai inteligenței Românilor fac politică, actuală, pe bază patriotică.*

În privința chestiei naționalităților e de acord perfect cu ministrul-președinte **Khuen-Héderváry**.

În parte rău voitoare s'a publicat Memoriiul lui Mihu. Pertractările s'au întrerupt, deoarece ar fi trebuit făcute modificări esențiale în Memoriu. Aceste schimbări sunt necondiționat trebuitoare din punctul de vedere al *Statului unitar maghiar*. Chestia acuma e matură și în interesul cauzei el, Tisza, stă de vorbă cu oricine, *chiar și cu oamenii lui Vaida*, deoarece dacă scopul e ajuns, trecutul trebuie acoperit cu vâl.

E o exagerare colosală afirmația lui Vaida, că *a face pace e chemat numai partidul naționalităților*. Vaida a tras la îndoială intențiunea Românilor patrioți. S'au și văzut roadele păcei, când un deputat venerabil (a, venerabile părinte Mangra. N. R.) e înzultat la ieșirea din parlament de câțiva *mucoși nenorociți și necopți*.

Dr. Ștefan C. Pop: L'au „abzug“-uit numai!

Cont. Șt. Tisza: Sper, că aceștia vor fi pedepsiți, dar adevărații păcătoși sunt aici, între noi.

D-voastre lucrăți cu mijloace demagogice, dar eu ca un adevărat prieten ai Românilor mă opun vouă, deoarece *voi, deputații naționaliști, sunteți adevărații dușmani ai poporului românesc*. (Aplause).

Dr. Șt. C. Pop: Protestează în contra afirmației lui Tisza, că demonstrația în contra lui Mangra ar fi fost pusă la cale de deputații români. Declară pe cinstea de om, că nici el nici ceilalți colegi ai lui n'au știut nimic despre demonstrația aceasta. Așa știe de altcum, că demon-

strația aceasta a constat din aceea, că vre-o câțiva tineri au strigat „abzug“.

Contele Tisza a avut parte de demonstrații mult mai primejdioase, dar pentru aceea patria n'a perit.

Aniversarea

luptelor din 1849 dintre Italia și Austro-Ungaria

— Festivalul din Cetate —

Istoricul.

Regimentul nostru arădan. Nr. 33, a serbat astăzi Joi, cu multă însuflețire aniversarea crâncenilor bătălii, cari au avut loc în Italia în anul 1849.

Sunt 62 ani, de când acest regiment de Români, aflător în Lombardia nordică, provincie stăpânită pe atunci de Monarhia noastră, — a cules lauri de glorie prin admirata vitejie a soldaților și ofițerilor români, în luptele dela Mortara și Novara cu Bicocca.

În noaptea de 21 spre 22 Martie, regimentul nostru a înaintat asupra satului Mortara fortificat de inamic, și a reușit, după o luptă înverșunată să învingă pe italieni, luând dela aceștia aproape 2000 prizonieri, foarte multe muniții etc.

În ziua de 23 Martie s'a dat lupta decisivă cu grosul armatelor dușmane. Atunci regimentul 33 a dat dovadă de un strălucit eroism în crâncena bătălie, care a durat o zi întreagă, din zori și până noaptea târziu.

Bătălia rămânea fără rezultat; când, pe seară, comandantul regimentului nostru s'a pus în fruntea soldaților, dând un sălbatec atac asupra punctului cel mai strategic, Bicocca. Atacul a fost decisiv, cu înfrângerea Italianilor. Arhiducele Albrecht a gratificat pe comandant, sărutându-l și spunându-i următoarele cuvinte: „Domnilor, v'ați luptat ca niște lei. Meritul gloriei zilei vi-se cuvine d-voastră. Majestatea Sa va fi mulțumit de voi“.

În urma acestor lupte, Regele Victor Emanuel al Italiei a făcut pace.

Festivalul.

La ora 10 dim. s'a oficiat în Cetate, în amintirea acestor lupte, un serviciu divin, la care au luat parte și P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp și arhimandritul Hamzea.

D. colonel Barbini a ținut o cuvântare în nemțește, pe care apoi d. vice-colonel Boeriu a tradus-o prin graiu în românește, în care s'a arătat importanța zilei. De asemenea au mai vorbit ofițerii Burdea și adjutantul Candrea, care a citit numele eroilor români căzuți în bătălie.

Distincțiunea ce i-s'a dat d-lui vice-colonel Boeriu de către M. S. Împăratul nostru, despre care am menționat în ziarul nostru, a fost prezentată oficial d-lui Boeriu cu ocaziunea acestei aniversări.

Serbarea a avut un succes frumos prin fondul ei manifestativ, și desigur ar fi avut un succes desăvârșit, dacă soldaților români li-s'ar fi procurat și plăcerea, de a-și întinde în curtea Cetății, jocurile lor dragi românești, în entuziastele sunete ale muzicii militare. Astfel, mult mai bine ar rămâne în sufletul lor întipărite aceste amintiri frumoase din viața lor ostășească.

A asistat la acest festival un numeros public, printre care s'au remarcat diferite notabilități ale orașului și mulți Români.

v.

CORRESPONDENȚE DIN ȚARĂ

Știri din Budapesta

Ziua de 21 Martie va rămânea ca o zi frumoasă în memoria tuturor Românilor, cari au ascultat în camera ungară discursul dlui dr. Alexandru Vaida-Voevod.

La drept vorbind rezerva, ce și-au impus-o deputații unguri ne-a surprins. Eram doar obișnuiți ca la argumentările deputaților noștri să răspundă cu inzulte triviale etc., eram obișnuiți cu așa numitul „parlamentarism ungar”. În fața celor peste 100 de deputați prezenți, un număr destul de rar în analele ședințelor, ce au fost atrași se vede, de senzația zilei, că va vorbi un deputat naționalist, pe care în conștiința lor poate îl recunosc de reprezentant adevărat al poporului român, în fața acestui public și-a ținut discursul d. Vaida, zdrobind multe insinuări la adresa noastră.

Inimile tinerimei în număr de 100 de pe galerie, au fost totuși cele mai primitoare pentru acest avânt oratoric, vorbele deputatului nostru au găsit aici căldură, se vedea pe fața lor.

În momentele acestea, când e întipărită încă viu în sufletul nostru impresia, ce ne-a lăsat-o vorbirea dlui dr. Vaida, nu voi fi acuzat de frazeolog, dacă voi zice, că discursul a avut efectul unei ploii răcoritoare după năduful, seceta, lipsa de o însuflețire curată. Era între tinerime o zăpăceală, o neorientare, o declinare dela idealismul curat, idealism alimentat, răsărit din venerația bărbatilor distinși ai neamului, cari întrupează viu idealul național, omenesc, spre care ținim.

Era un contrast enorm între deputații unguri și deputatul nostru. Primii ca reprezentanți tipici ai unor concepții din lumea învechită, a spiritului, a mentalității înguste de castă și clasă, cel din urmă ca prevestitorul democrației, adevăratei democrații, a unei lumi cu totul deosebite, pe care va aduce-o votul universal secret.

De altcum făcea să te ostenești pân' la parlament și numai din curiositate de a vedea fețele prea cinșite ale lui Siegeșcu și Mangra.

Când oratorul a lovit în *renegați* nu mai aveai înaintea ta pe teribilul domn Siegescu, ce-și preumblă cu emfază mândrul său trup legat cu brâu roșu pe la mijloc prin cerul său, în care are destui „admiratori”, în fața ta aveai un domn mititel, un omuleț ce se făcea par'că tot mai mic la cuvintele fulgerătoare... mai mic... pân' aproape să dispară sub bancă... Dar d. Vaida cu mărînimia, care caracterizează sufletele mari la iertat pentru un moment și n-a desvelit mai departe lipsa totală de caracter a renegatului.

*

Mangra... a ascultat și el... cam dela ușă... discursul.

După terminarea discursului tinerimea entusiasmata îl aștepta pe d. Vaida afară la intrarea parlamentului, ca să dea expresie iubirei și alipirii prin ovații călduroase, îl așteptau cu nerăbdare, când iată, se ivește — Mangra.

Un moment și acesta înțelese situația destul de critică, în care se află, dar era târziu să se retragă de unde a venit: tinerimea îl observase. Iubirea, ce era păstrată pentru d. Vaida se prefăcu la un moment în ură. Un sgomot de revoltă îl pleznă pe Mangra în față, huiduieli, cari nu s'ar fi sfârșit așa de repede, dacă o birjă din apropiere nu l-ar fi salvat.

Poliția veni prea târziu, ca să mai poată salva „ideia” statului. Totuși, ca să fie la înălțimea chemării, luă identitatea dela câțiva, provocând pe alții, în numele „sfintei legi” să se departă.

*

Seara a fost convenirea socială, despre care amintisem în corespondența trecută. O decepție: în afară de tinerime — la vre-o 150 — așa numita „colonie” a fost doar reprezentată numai prin d-na și d-nul Bolcaș, și d-nul medic dr. Cozmuța, încolo „colonia” par'că nu prea reagează, nu se prea însuflețește de ideea unei ma-

nifestări sociale sau culturale românești în cadrele „convenirilor”.

Dar am avut totuși mulțumirea și fericirea, de a vedea în mijlocul tinerimei distinși bărbați ai neamului, pe d. dr. Teodor Mihali cu d-na, dr. A. Vaida, dr. C. Pop și d. dr. I. Suci, — cari au răspuns faptele la învitarea tinerimei, care era de mult dornică de a vedea în mijlocul ei pe distinși fruntași, să-i audă, să-i simtă în mijlocita ei apropiere.

Ne-au vorbit cu toții, impresionându-te adânc cu sfaturile părintești date, cu pildele vii luate din viață, despre chemarea, despre rolul tinerimei, despre idealul, pe care nici-odată nu trebuie să-l scape din vedere, ideal, care-i „stimulantul” muncii adevărate.

Tinerimea română trebuie să fie aristocrația neamului, aristocrația, din care vor ieși viitori distinși bărbați ai neamului, viitori savanți, poeți, bărbați politici, martiri, cari vor duce progresul neamului cu un pas înainte, apropiind idealul comun, care ne încălzește.

Dar, ca tinerimea să se achite de acest obligament — să fie de fapt „aristocrată” în gândire trebuie să muncească, să-și elupte poziția, pe care trebuie s'o aibă: și aceasta numai prin *muncă* — cam așa ne-a vorbit d. dr. Suci. A fost o seară despre care întotdeauna ne vom aduce aminte...

*

Și fiindcă-i vorba de tinerime, nu pot să nu amintesc faptul îmbucurător, că tinerii se conving tot mai mult, că locul lor nu e atât în politica militantă, pentru care n'au nici pregătire, nici experiențe, ci e terenul cultural și moral. Căci numai tinerimea dispune de acel idealism curat, de acea înflăcărare, ce nu este potolită de grijile traiului zilnic, a luptei pentru existență.

Terenul adevărat de muncă e *agitația culturală*. Chestiunea conferințelor populare preocupă acum mai mult pe o parte a tinerimei, care dorește să se achite de fapt și nu în teorie de obligațiunea morală de a lucra pentru neam. E vorba acum să ținem peste vară deodată, să zicem 50—100 de conferințe, — fiecare în satul său — despre o temă oarecare, și succesele obținute. eventual observările, experiențele făcute să ni-le comunicăm.

Se înțelege, numai așa va avea rost orice activitate de natura aceasta, dacă se va face în cadrele societăților culturale existente, în deosebi ale „Asociațiunei”, care are mare lipsă de sprin, căci munca depusă numai atunci va avea roade, rezultate perfecte, dacă nu va fi absorbită o parte a ei de grijile aflării căilor corăspunzătoare pentru o activitate.

Tinerimea noastră ar putea lua exemplul de muncă culturală și economică în deosebi dela tinerimea finlandeză, a cărei agitație neobosită de câțiva ani a avut ca rezultate sutele de cooperațiuni diferite, ce s'au înființat la stăruința lor.

La noi?!

*

Cetim în marele jurnal parizian „Le Matin” următoarele:

Asociațiunea învățătorilor din departamentul Seinei aflând, că un inspector școlar vrea să convoace pe toți institutorii din cercul său, pentru a felicita pe deputatul circumscripției — D-l Steeg — cu ocazia numirii sale de ministru al învățământului, a dat următoarea circulară prin toate ziarele din Paris:

„Asociațiunea învățătorilor e mirată, că un astfel de fapt poate da naștere unei asemenea inițiative. Roagă pe directorul general al învățământului, ca să binevoiască a aduce aminte acelui funcționar, cumcă constituțiunea unui ministru este un *fapt* politic, iar sărbătorirea unui deputat este un *act* politic.

Regretă, că acel inspector a uitat până la acest punct respectul, pe care trebuie să-l aibă față de opiniunile și libertățile cetățenești ale învățătorilor.

Speră, că domnul Sterg, ministru învățământului public nu va accepta o astfel de manifestare.”

Câtă vreme va trece încă, până când Ungurii vor poseda o astfel de educațiune politică!

Correspondent.

CRONICA EXTERNĂ

Taft despre juriul internațional

Prezidentul Taft al Statelor-Unite, care a trimis Marelui Britanii o notă referitor la juriul internațional, și căreia această mare Putere i-a dat prin reprezentantul ei autorizat, cea mai mare atențiune, a acordat lui „Daily Mail” un interview mai lung, în care își dă părerea asupra acestui juriu.

Taft își exprimă bucuria, că propunerea a aflat o primire atât de caldă în Anglia și nădăjduiește, că se va ajunge în modul acesta la o rezolvire favorabilă a chestiunii.

E drept, că chestia n'a ajuns încă în acel stadiu, ca să formeze obiect de negoțiere al tuturor statelor, dar sunt șanțe, ca aceasta să se întâmple în scurtă vreme.

E vorba numai, să se aranjeze mai multe chestiuni ale Statelor-Unite, după ce secretarii vor avea timp de ajuns, ca să se ocupe intențiv cu aceasta. Taft nădăjduiește la o rezolvire favorabilă, cu atât mai vărtos, că nici până acum nu există deosebiri principiare în nici o privință.

Atât Statele-Unite, cât și guvernul englez recunosc, că sunt unele chestiuni, cari nu se vor putea rezolva de juriul internațional. Sub acestea însă nu sunt a se înțelege toate acele chestii, cari se referă la onoarea națională.

Taft promite, că întru cât îi va fi cu putință se va strădui, ca și aceste chestiuni să se aducă cât numai e posibil înaintea juriului internațional. Dar sunt alte chestiuni, cari nu vor putea forma obiectul de judecată al acestui juriu.

O astfel de chestie ar fi bunăoară, ca rugarea recentă a Persiei adresată Statelor-Unite, care cerea, ca Statele-Unite să designeze americani pentru revizuirea și administrarea sistemului fiscal de acolo. Sunt lucruri mici acestea, dar e foarte probabil, că în privința lor guvernele, cel englez și american, să nu se înțeleagă.

Natural, că guvernul englez și american pot încheia în privința aceasta un pact, care să se extindă și asupra unor chestii de felul acesta.

Cea mai mare piedecă însă în calea înfăptuirii acestui juriu, o formează până în prezent senatul american, care nu voiește să ratifice un contract, care să îndrume toate chestiile la forul unui juriu internațional. Senatul american e aplicat să aproabe un astfel de contract numai în acel caz, dacă pentru cazurile singurite, ce cuprinde acel contract, i-se dă lui dreptul de decizie finală. Senatul nu voiește să abdică de dreptul său constituțional și să lase toate în sfera de putere a executivei.

Taft nu consimte cu Senatul și sperează, că-i va succeda să-l înduplece la abdicarea acestui drept al său în interesul mai înalt al afacerii. Drept aceea, contractul va trebui elaborat cu multă îngrijire, ca să nu se poată ridica nici o excepție împotriva textului.

Taft va supraveghia personal asupra elaborării pactului. Dacă se va ajunge ia o înțelegere asupra acestui punct, în Anglia și Statele-Unite și se va ratifica contractul dintre cele două state, problema păcii universale a făcut un pas uriaș întru realizarea idealului ei.

Puterile europene vor putea încheia pacturi de feiul acesta cu America mai ușor, decât între olaltă, dar dacă se va fi făcut primul pas între Anglia și Statele-Unite, calea le este tuturor deschisă. Ca încheiere Taft a adaus, că un reprezentant al unei puteri europene, i-a declarat, că statul său este aplicat să încheie un contract cu privire la juriul internațional, dar Statele-Unite voiesc să vadă mai întâiu cu Anglia încheiat un astfel de contract și numai după aceea va intra în pertractări și cu alte state în privința aceasta.

Litere — Arte — Științe

POEZIA POPULARĂ.

Rândunea cu albă creastă,
Nu mai bate la fereastră,
Că nu-s fată și-s nevestă.
Când eram la mama fată,
Orice vream făceam îndată,
Iar dacă m'am măritat
Bărbăfelul m'a muștrat.
Cui e voia să iubiască,
Vie 'n poartă să-mi grăiască;
Nu trimeată pe altul,
Că altul umple satul.
Vie singur furișat
Și-i dau dulce sărutat
Și-i dau guriță tăcută,
Să facem dragoste mută.

Leleo roșie la obraz,
Florică din pârlez
Ce folos că ești frumoasă
Și la cap căpățânoasă.
Ești dragă flăcăilor,
Ca buha găinilor.
Mândră ești și sprâncenată
Dar la buze cam umflată.
Ești ca floarea cea de nălbă
Dar împlețiși coadă albă
Strângeți, leleo buzele,
Că le pișcă muștele.
Strângeți lipitorile,
Că se vâd fasolile.

— Ian sui, leleo 'n cel măr dulce,
Să vezi badea cum se duce
Cu chica nepeptenată,
Cu naframa nespălată,
Cu fața nesărutată.
— Vin' bădiță înapoi,
Mai vin dragă pe la noi,
Chica peptena-ți-oi,
Naframa spăla-ți-oi,
Fața sărută-ți-oi.

Turturica cu cele trei pene de aur

(Poveste slavă)

de Nicolae Petra-Petrescu

— Urmare —

Tânărul va merge să pună iară mâna pe porumbiță, fiindcă balaurul nici acum nu s'a nimerit acasă. Dar abia o avea lângă sine și abia plecă cu calul îndărăt, când iată sosește balaurul, simțeste iute ce s'a întâmplat, și dorul tânărului era cu mult mai mare, decât să nu fi primit cu bucurie propunerea. Atunci luă vrăjitorul o flueriță și flueră în ea. Deodată au început a furnica prin odaie tot felul de duhuri mărunțele încât abia le puteai vedea cu ochii, gata pentru orice slujbă. Vrăjitorul făcu semn către unul dintr'un colț, mai dindărăt. „Iată, suie-te pe acesta, zise el către tânăr, acesta o să te ducă în palatul cu coperiș de aur”. — Sterpitura se apropie de el, se tupilă la pământ și cum era de mic, luă pe tânăr în spate. „Cum vrei să sbori, întrebă el, ca un vultur?” — „Și mai iute, mai iute” răspuse tânărul. — Atunci ca săgeata, care ajunge vulturul?” — „Și mai iute, și mai iute”. — „Așa dar, ca o vijelie care flueră peste țări și mări?” întrebă stărpitura. — „Așa vreau să sbor de iute, zise tânărul. Atunci se desface coperișul odăii și jivina mică se ridică cu tânărul în cărcă. Vrăjitorul abia a mai avut vreme să strige după tânăr: „Ajuns în palat, bagă de seamă să nu eliberezi pe dușmanul, care-ți urmărește soția. Și dacă-l eliberezi, pe lângă toate rugămințile nevestei tale, atunci ajută-te singur, pentru că atunci, eu nu mai vreau, nu pot să-ți ajut”. — Pocitania sbură așa de repede, că tânărul nici n'a auzit bine cuvintele din urmă.

Fără să bage de seamă tânărul, a și trecut peste cele o sută miluri, pocitania se scoboară în grădina palatului dorit și se face nevăzut.

Privind împrejur, tânărul zărește sub un umbrar de frunze pe nevestă-sa împletind la fire de aur, lângă ea două porumbițe, surorile ei. El se aruncă asupra ei, și ea, când l-a văzut, i-a sărit în brațe. — „Va să zică, iară ne vedem”, strigară amândoi deodată beți de fericire. — „Dar eu n'am figură omenească, decât câteva ceasuri pe zi, în celelalte sunt porumbiță, ca surorile mele de aici”, zise princesa. — „Numai pe tine să te capăt iară, mai mult nu potesc, dragă scumpă nevestă!” răspuse tânărul.

În palat se simțeau foarte fericiți, nu le păsa de lumea întreagă. Așa trecură mai multe săptămâni.

Odată luă princesa cheile, duse pe bărbatul ei prin toate salele, prin toate odaile, și-i arătă tot ce era de văzut. Numai o odaie nu vru s'o deschidă, și-l rugă frumos, ca nici el să n'o deschidă niciodată, altcum de acolo are să le vină peirea.

Dupăce s'a făcut ea iară porumbiță și a zburat cu surorile să se scalde în marea roșie, își zise tânărul: „Ce poate să fie în odaia aceea?”

Se duse luă cheile și o deschise. În odaie văzu un bălaur cu trei capete, și așa era de bine fântuit de podelele deasupra, că fiecare cap atârna de un cârlig. Sub bălaur erau trei pahare cu apă. Tânărul se speria și voi să se retragă, își aduse aminte de rugămințile soției, și, ca prin vis, i-se părea, că la despărțire, i-ar fi zis vrăjitorul să bage de seamă la ceva. Dar bălaurul îl rugă cu linguire: „Nu te teme de nimic, și întinde-mi un pahar cu apă! Pentru asta am să-ți cinstesc odată viața!”

Tânărul se înduplecă și-i întinse un pahar. Cum l'a băut balaurul, deodată i-a căzut un cap de pe cârlig, și se rugă mai departe: „Intinde-mi al doilea pahar cu apă! Am să-ți mai cinstesc odată viața!”

Și iară se înduplecă tânărul și-i întinse al doilea pahar. Dupăce l'a golit bălaurul, îi căzu al doilea cap de pe cârlig. Atunci strigă bălaurul cu glas îngrozitor: „Acum trebuie să-mi dai al treilea pahar, ori vrei, ori nu!”

Tânărul plin de spaimă, i-l întinse și pe acela. Bălaurul îl goli, și-i căzu și al treilea cap de pe cârlig, și acum deodată se făcu sprinten și sănătos, pentru că apa era apa vieții. Dupăce s'a simțit bălaurul sănătos, își adună toate puterile, se izbi deodată prin fereastră, care se făcu mii de bucăți, și ieși afară.

Tânărul stetea încă ca trăznit, când iacă vin cele două surori și strigă: „Nenorocitele, ce ai făcut! Ai slobozit pe cel mai mare dușman, care urmărește pe nevasta ta. Bălaurul și-a prins porumbița și a dus-o cu puterea în castelul lui, care e foarte departe de aici, unde va chinui-o până la judecata cea din urmă!”

„O, ticălosul de mine, strigă tânărul, și începă să plângă cu lacrimi.” Pe mama am ocărât-o, că mi-a trădat secretul, și eu, din curiozitate vrednică de pedeapsă, am făcut lucrul cel mai rău, ce numai se poate. Mai bine de nu mă nășteam niciodată pe lume.”

În desnădejdea lui umbla supărat prin palat, unde nu-și mai găsea porumbița de nevestă-sa. De vrăjitorul cu nasul lung îl despărția un drum fără stărușit. Nu știa, ce să înceapă.

Ajunse în grajd, unde era un cal — unul din frații fermecați ai celor trei princese. Acesta grăi către el, văzându-l așa trist: „Mă doare inima de tine și de soru-mea, fiindcă vă iubiți așa de tare unul cu altul. Dacă ai curaj de viteaz în pieptul tău, suie-te pe mine! Vreau să te duc până la castelul bălaurului, deși este departe până acolo. Tu intri și-i smulgi prada din mână! Chiar să-mi pun viața strigă tânărul și se aruncă pe cal, care sbură, ca un șoim.

Și ajunseră la castelul bălaurului, care, din norocire, nu era acasă. Tânărul puse mâna pe porumbiță, dar nici nu apucă bine să se suie pe cal, ca să plece îndărăt, și iată-mi-te, sosește bălaurul. Numai decât a simțit că i-a furat princesa, se puse în grabă în urma lor și-i smulge porumbița, când erau mai să ajungă în palat. „Ți-am fâgăduit, zise bălaurul, să-ți cin-

stesc odată viața pentru cel dintău pahar de apă. Ți-o cinstesc. Dar de a doua oră să te păzești”.

După câțiva timp, iară zise calul din grajd către tânărul supărat: „Dacă este curaj de viteaz în pieptul tău, nu-ți perde nădejdea pentru o încercare neisbutită”. Suie-te pe mine. Să mai încercăm odată! „Chiar să-mi pun viața” zise tânărul și se aruncă pe cal, care acum sbură ca săgeata. Ajunseră la castelul bălaurului, care iară nu era acasă. Tânărul puse mâna pe porumbiță, dar nici nu apucă bine să se suie pe cal să plece îndărăt, și iată-mi-te balaurul acasă, presimți ce s'a întâmplat, cară-te după fugari, smulse porumbița dela tânăr, tocmai când acesta era să treacă pe poarta palatului. „Ți-am fâgăduit, zise el mâniaș, să-ți mai cinstesc odată viața pentru al doilea pahar de apă. Ți-o mai cinstesc odată, însă, dacă mai vii odată, fără nici o milă, ești fiul morții!”

Desnădejdea tânărului era tot mai mare; se tânguia ziua-noaptea. Atunci îi zise calul din grajd: „Să-ți mai dau un sfat”. Eu știu, unde sunt niște pui de corb, să mergem la cuibul lor. Tu te prefaci că vrei să scoți puii din cuib. Corbii bătrâni se vor arunca asupra ta, dar tu le spune, că nu vei cruța puii, de nu-ți vor aduce apa creșterii și apa vieții. Dacă ți-o aduc, încearcă-o și te convinge. Ia un pui de corb, rupe-i capul, cufundă-l în apă și lipește-i iară capul la loc. Dacă-i crește capul la loc, atunci este adevărată apa de creștere; toarnă-i după aceea apă în cioc, dacă va învia, atunci este adevărată apa a vieții”. — Tânărul a făcut, după cum l-a sfătuit calul. Dupăce a căpătat apa prețioasă, a zis calul către tânăr: „Acuma ne putem ajuta, dacă ți-s'or întâmpla o nenorocire. Toate lucrurile bune sunt trei. Dacă ai curaj, să mai încercăm odată să mergem la bălaur!”.

(Sfârșitul în n-rul viitor popular).

Ursitoarele

— Legendă din Bănat —

În vremile din bătrâni trăia pe aici prin Bănat, o păreche de însurăței tineri și fericiți. Viața li-se scurgea ușor, fără năcazuri și fără grija zilei de mâne. Fiecare zi le era sărbătoare și fiecare sărbătoare, praznic.

Dar așa-i în viața aceasta trecătoare: după soare, nor, și după voie bună, supărare.

Într'o bună dimineață numai ce să trezec, că le vine o scrisoare, în care era scris negru pe alb, că omul nostru are să se înfățișeze cât mai în grabă la judecatorie. Nu mai stătu deci pe gânduri, ci în ziua următoare își luă merinde în traistă și dupăce își îmbrățișă soția, porni la drum.

Orașul era departe. De aceea omul nostru pășia grăbit. Pe lângă toată graba lui însă, noaptea l-a apucat pe drum. Și de-ar fi fost numai asta! Dar se începuse o furtună groznică. Fulgera și tuna de se cutremura pământul, iar de sus se turna ca cu ciubărul și nicărea nu se vedea nici urmă de locuință omenească!

Nu mai știa ce să facă!

Îi venia să blasteme ceasul în care a pornit de-acas, când i-se năzări, că ar fi văzut undeva, nu departe, o lumină. Se îndreaptă deci într'acolo.

Nu se înșelase!

Într'o casuță dela marginea satului, deși vremea era târzie, totuși ardea lumină. Inima îi bătea de bucurie când se apropie de gardul dinaintea casei.

„Oameni buni” strigă el odată, dar nu primi nici un răspuns. „Pe semne, ai casei dorm, se gândea în sine. Nici a doua oară nu-i răspunde nimic. Când strigă însă a treia oară, fereastră casuței se deschise și un glas slab de bărbat ostenit de piroteală, întrebă incet:

„Cine-i?”

„Un biet călător! M'a prins furtuna pe cale și mi-am pierdut și drumul. Pentru numele lui Dumnezeu, dați-mi sălaş la d-voastră peste noapte!”

Străine — îi zice cea din casă — oricine ai fi, altădată ai fi binevenit în casa mea, dar acum crede-mă că nu pot, căci soția mea chinuie să nască!

Om bun și-al lui Dumnezeu, mă voi odihni până dimineață oriunde, dar nu mă lasă pe drumuri într-o noapte ca asta. Vremea e urită, iar eu is ud și obosit de cale!

Stăpânul casei, bun de inimă ca toți Românii adevărați, n'a putut să zică ba, căci se gândea, că i-se poate întâmpla și lui una ca asta vre-odată. Astfel l-a primit în casă, i-a așternut după cuptor — căci altundeva nu era loc — apoi s'a culcat și el.

Femea născuse o copilă, iar nu mult după aceea atât ea, cât și bărbatul său căzuseră într'un somn adânc, de ai fi putut tăia lemne pe ei și nu s'ar fi trezit. Străinul însă se svârcoia în culcușul lui strâmt de după cuptor și nu putea să-și închidă ochii. Parcă îi luase cineva somnul cu mâna — nu altceva.

La miezul nopții încă era treaz, când auzi ușa clătănind și trei fete frumoase, în haine albe ca zăpada, intrară înăuntru.

Erau *Ursitoarele*, și veniseră să ursească viitorul copilei ce se născuse. Se opriră toate trei în mijlocul casei, apoi cea mai mare începu:

„Eu vreau ca fetița aceasta să crească mare și frumoasă, dar înaintea nunții sale să cadă în fântână și să se înecă”.

Cea mijlocie hotărî, ca copila când a fi de 15 ani să-și frângă un picior.

Acum cea mai mică era la rind.

„Voința mea e, — zice ea — ca copila aceasta nici să se înecă, nici să-și frângă piciorul, ci când a fi de vremea măritșului, murea omului de după cuptor să moară, și asta să-i fie soția”. Așa și rămase, căci vorba celei mai mici totdeauna e stăntă: cum zice ea, așa rămâne. Apoi plecară toate trei.

Străinul auzise tot. O răceală ca un sloiu de gheață îi intrase la inimă. „Cum? Soția mea, soarele vieții mele să moară? Ah! asta n'o vreau, asta nu se poate!” se gândia în sine. De aceea își frământa mintea, că oare cum ar putea el să scape de copila aceasta. Dar afara de moartea ei n'a găsit nici o altă cale de scăpare.

Un gând drăcesc îi fulgeră atunci prin minte. Se sculă încet, scoase un ac ce-l purta cu sine, se apropie de patul în care dormea fetița în brațele mamei sale și-i implantă acul în ceafă, apoi se culcă din nou. Dimineața le mulțumi la stăpânii casei și porni la drum.

*

Ani mulți trecuseră dela noaptea aceea. Omul nostru trăia liniștit cu soția sa. De vorbele ursitoarelor nici nu-și mai aducea aminte. Dar vremea se scurgea pe nesimțite și tot mai aproape erau zilele negre, la cari nici nu visa.

Intr-o zi soția sa cade la pat. Chemat-a el apoi doctorii cei mai vestiți pe acele vremuri, umblat-a pe la toate vrăjitoarele să-i caute de sănătate, dar zădărnice au fost toate. Se legase moartea de ea și pace bună. Nici o lună nu se împlinise dela căderea ei la pat, când și-a închis ochii pentru totdeauna.

A jelit-o el apoi multă vreme, nici vorbă, dar la urma urmelor văzând că o casă fără femeie nu se poate ține, a pornit în pește. Numai cât acum alt năcaz: nu-și găsea nevasta pe plac.

Sosise însă vremea.

Venind el odată spre casă dela oraș, i-s'a făcut noapte într'un sat.

Dă el incoace după sălaș, dă incolo, dar nicăirea nu l-au primit. Tot întrebând el așa ajunge tocmai la oamenii, cari cu ani înainte, îi căduseră găzuire, dar nu-i cunoștea. Se înțelege că și acum l-au primit bucuroși, ba i-au mai dat și de cină.

Multe s'au vorbit la masă în seara aceea, dar de-ar fi întrebat cineva pe străinul nostru, ce ce? de bună seamă că n'ar fi știut ce să-i spună, căci el în tot timpul acela nu s'a gândit și n'a văzut nimic altceva decât: fata oamenilor acelora. Așa frumșețe nici în vis nu mai văzuse! Și apoi ce harnică și ce cuminte se vedea! Să fi avut aripi, ar fi jurat că-i inger.

În ziua următoare, ce-i drept, a plecat el spre casă, dar gândul și inima i-au rămas la fată.

La ea se gândea ziua și noaptea. Chipul ei dulce îi zimbea de pretutindenea.

Dar las că nici ea nu mai avuse zile bune din seara aceea. Nu era noapte în care să nu se viseze cu el și nu odată au văzut-o părinții ștergându-și lacrimile. Străinul îi furase inima și-i dusese cu el toată fericirea. De aceea ruga cerul ca ori să i-l trimită pe el ori moartea. Și cerul i-a ascultat rugăciunea!

Peste vre-o lună de zile toți ai casei stăteau la sfat, după prânz, când deodată ușa se deschide și cineva intră în lăuntru. Ei, și cine credeți că era?

„Omul nostru! Venise să ceară fata și fiindcă ea n'a zis ba, nici părinții nu s'au împotrivit. S'a ținut apoi o nuntă, cum nici la împărați nu se pomenise.

Să împliniseră deci toate, așa, după cum hotăriseră ursitoarele. Omul nostru însă nu știa nimic încă. Trebuia însă să știe.

După nuntă bagă el de seamă că soția sa era tristă, măcar că se silea să se arate vesela. De aceea într-o zi se apropie de ea și îi zise cu blândețe.

Draga mea, nu te-ascunde de mine. Văd eu bine că o durere mare îți apasă sufletul, și de aceea is neliniștit. Spune-mi, care-i durerea aceea?

Ea, câțva timp tăcu. Nu putea zice o vorbă.

Bărbate, — răspunse ea tristă — nu ți-am descoperit nimic până acum, ca să nu te întristez. Dar fiindcă tu vrei, află deci, care e cauza durerii mele: Nu știu de ce, dar pe mine de când eram mică mă doare ceafa.

Îndată ce vreau să duc ceva în cap, începe să mă săgeteze prin ceafă, ca și când m'ar înțepa cineva cu mii de ace roșii. La părinți mi-a mai mers cumva, dar ce mă voi face acum!

Acu se opri și începu să plângă.

El a ascultat dus pe gânduri. Vorbele soției sale îl făceau să tremure, căci îi trezeau în suflet amintiri uitate dintr'un trecut departat.

Atunci pentru prima oară îi veni în minte noaptea îngrozitoare, în care voise se stângă zilele unei copile, ce-i era ursită. Și-acum iată, că copila trăiește și e soția lui! Se uita la ea și i-se strângea inima de durere văzând, că el a făcut-o să sufere.

Asta e tot ce-ți amărăște zilele!? — zice el într'un târziu ca deșteptat din somn. — Dacă da, oh! atunci ștergeți lacrimile scumpa mea — și o îmbrățișă, acoperindu-i fața cu mii de sărutări.

*

Din ziua aceea apoi, viața le-a fost o muzică plăcută, până la adânci bătrânețe. Durerii nici odată nu s'a mai abătut pe la casa lor.

Auzită în Nevrincea și scrisă de

Augustin Răchită.

Economie —

— Industrie —

— Comerț —

Alegerea meseriilor și continuitatea lor

Dacă s'ar realiza propunerea noastră făcută în articolul precedent și astfel am ajunge în posesiunea unei conscrieri aproape exacte a meseriașilor și comercianților noștri, am putea face pe baza acelor date concluzii asupra meseriilor exercitate mai mult la poporul nostru. În lipsa acestor date sigure vom putea face concluzii, numai în linii generale conform observațiilor și constatărilor ce le putem face așa pe de-antregul.

Prima constatare, ce vrem să o facem aici, nu s'ar schimba însă nici în cazul când am dispune de date sigure. Aceasta este: Românii au îmbrățișat și îmbrățișează și în prezent în cea mai mare parte meseriile cele mai simple, care nu pretind nici pregătire mai deosebită, nici iscusință superioară. Mesteșugurile mai delicate, cari condiționează pregătire școlară mai vastă și mai temeinică, nu sunt reprezentate la poporul nostru.

Cojocăritul, ciobotăritul și făurăritul sau rotăritul, care sunt mai răspândite la noi, se pot învăța sau mai corect zis, se pot deprinde prin lucrare practică în câțiva ani, prin simplă îndemănare și fără multă bătaie de cap. Clientela cu care vine în atingere un astfel de meseriaș se recrutează din pătura de jos a poporului, prin urmare modul de comunicare cu ea încă nu-i face meseriașului nici un fel de greutate. Candidaților la aceste meserii le ajunge deci, dacă întrunesc o singură condițiune: etatea.

Cu tot altfel stă însă lucrul la meseriile mai delicate și mai complicate. Un electrotehnic de pildă, care are ca pregătire elementară cel puțin patru clase de liceu sau reale, nici nu este admis în școlile de specialitate, unde își poate câștiga calificația necesară. Sau să luăm un exemplu mai aproape de viața noastră. Ce deosebire e între un cojocar bun și un blănar? În fond aceste mesteșuguri se aseamănă unul cu altul și un cojocar isteț poate la caz de nevoie să facă și lucrul unui blănar. Și totuși cu cât trebuie să fie un blănar superior unui cojocar. Această superioritate trebuie să se manifeste în două direcții. Pe deoparte blănarul are să fie totdeauna în curent cu fluctuațiunile modei și cu progresul tehnicii de specialitate, pe de altă parte trebuie să aibă o creștere socială corespunzătoare, ca să fie în stare a sta de vorbă cu clientela, care nu se mai recrutează ca cea a cojocarului dintre țărâșime, ci dintre cercurile cele mai bune ale societății.

Orice negustor, eventual chiar și editor de cărți ar fi acela care abia știe el singur să scrie și să cetească. (Faptul că în București unul dintre cei mai mari librari și editori de cărți este analfabet, nu schimbă în fond absolut de loc chestia).

Față cu această stare a lucrurilor toți aceia, cari se interesează de cauza ce ne preocupă și au puțină de-a influența, ar trebui să clarifice în privința aceasta pe părinții cari doresc să-și deie copiii la școală. În deosebi profesorii dela școlile noastre medii ar putea face bune servicii atât băieților cât și națiunii.

Copiii de țaran, cari și astăzi dau cel mai mare contingent de ucenici, nu sunt în stare a-și da seamă despre înclinările firești și astfel la alegerea meseriilor se determine de considerante de multe ori în directă contrazicere cu aptitudinile lor și cu talentele lor înăscute. Nu-i vorbă, meșteșugurile obișnuite pe la noi se pot deprinde și fără talent deosebit, dar e aproape de mintea omului, că un băiat sau un adult, va deprinde o meserie, pentru care are și dibăcie firească și plăcere cu mult mai ușor și mai bine, decât una, care nu i-se potrivește de loc cu firea. Dar într'un băiat cu două-patru clase liceale se topește conștiința aptitudinilor sale și un astfel de băiat va alege mai ușor meseria, față de care simte înclinare.

În tot cazul ar fi deci de dorit, ca astfel de tineri să se facă atenți asupra meseriilor mai delicate și mai fine. Îmbrățișarea și acestor meserii e poate și mai importantă, decât îmbrățișarea meseriilor peste tot.

Am arătat de altfel cu altă ocaziune, că numai așa vom putea străbate în centrele orașelor, cari pentru noi stau încă zăvorâte.

În legătură cu alegerea meseriilor putem vorbi și de continuitatea lor. Ca în toate manifestările vieții noastre, continuitatea lipsește și la clasa noastră de mijloc. Am avut și în trecut firme românești, cari au știut să se impună în diferitele piețe.

Toate acele firme s'au dezvoltat din începuturi modeste și s'au ridicat mulțumită iscusinții și muncii stăruitoare a unor bărbai vrednici. Ce s'a ales însă din aceste firme? Au dispărut de-odată cu înfăptuitorul lor.

În țările apusene există firme cu renume european, care de sute de ani sunt tot în posesiunea descendenților întemeiatorilor lor. Aceasta s'a putut realiza însă numai prin ținerea în seamă a continuității. Procedura aceasta de foarte mare importanță se urmează și de prezent în acele țări. În Germania d. e. un industriaș sau comerciant își crește cel puțin unul dintre copii astfel, ca la timpul său, să-i poată prelua afacerea și s'o continue.

Ajuns un astfel de industriaș sau comerciant la o vârstă mai înaintată și la o stare materială, care-i poate garanta existența pentru restul vieții, predă afacerea unuia dintre copiii lui, iar el se retrage spre a-și petrece restul vieții în

tihnă. Prin procedura aceasta bine chibzuită se poate bucura și el de roadele muncii sale, iar copilul său îi dă o existență sigură. Și de oarece, acesta e un uz general, industria și comerțul german vor înflori tot mai frumos, căci sunt puse pe temeuri solide și bine chibzuite.

Dacă s'ar fi lucrat și la noi după astfel de norme, am avea și noi azi un număr frumos de firme bine acreditate, dar la noi părinții au fost și sunt și acum conduși de ambiții rău înțelese în privința creșterii copiilor lor.

Cu acestea am ajuns la mijloacele cele mai bune, prin care credem noi, că s'ar putea trece conducerea afacerilor clasei de mijloc din mâinile intelectualilor în acelea ale meseriașilor și comercianților.

Aplicându-se la meserii mai alese și la comerț băieți cu pregătire școlară suficientă, aceștia ar putea deveni cu timpul conducătorii fi-rești și direct interesați ai chestiunilor, de cari a fost până acum vorba. Iar dacă actualii patroni și proprietari de firme bine acreditate nu s'ar face și ei vinovați de greșelile trecutului, ci ar urma pilda colegilor lor din apus, în scurt timp ne-ar putea înzestra clasa noastră de mijloc cu indivizi bine pregătiți și puși chiar dela început în posibilitate de-ase angaja cu izbândă la lupta ce se recere pentru ridicarea clasei noastre de mijloc.

Ioan Băilă.

Consumul hârtiei în Țara Românească

Consumul hârtiei fabricată în țara Românească în cursul anului 1909 a fost de 2,372.000 kgr. Din această cantitate au întrebuințat ziarele:

Universul	812.000 kgr.
Adevărul	564.000 "
Minerva	260.000 "
Alte ziare	736.000 "
Total	2,372.000 kgr.

Prețul a fost de 41 de centime pe kgr. pentru primele trei ziare, și câte 46 centime pentru celelalte.

Cantitatea hârtiei vândute în ultimii cinci ani (dela 1906—1910) de către fabricile din Țara Românească a fost de:

Anul	kgrame	lei
1906	8,080.887	5,117.263
1907	9,005.046	5,705.213
1908	10,207.024	6,639.215
1909	10,148.344	6,434.010
1910	10,877.321	6,857.618
Total	48,318.622	30,753.319

Iată acum și valoarea hârtiei consumată de către Statul Român în acești cinci ani (1906 până în 1910):

1906	1,155.012
1907	1,489.553
1908	1,612.437
1909	1,263.996
1910	1,227.632
Total	6,748.630

C. G.

Situațiunea agricolă a Ungariei.

După rapoartele oficiale sosite la ministerul agriculturii despre starea sămănăturilor din toată țara se constată următoarele:

Frigul și ninsoarea din Februarie au influențat în mod binefăcător pământurile din întreaga țară, cu foarte puține excepțiuni. Pe unele locuri adevărată zăpadă căzută nu a fost de ajuns ca să acopere sămănăturile și să le scutească de îngheț. În schimb însă gerul a stărpit șoarecii de câmp, așa de stricăcioși pentru tot felul de sămănături. Deodată cu timpul mai uscat și cu domolirea frigului de pe la finele lui Februarie, în multe locuri situate mai la șes s'au început lucrările afară la câmp. Pe șesul Ungariei au și sămănat deja în mare parte ovăzul, orzul și nutrețurile. Pământul se lucrează foarte bine și ușor.

Sămănăturile de toamnă se prezintă în general destul de bine. Au răsărit aproape peste tot locul bine, și stricăciunile de șoareci și insecte nu sunt așa de însemnate cum se credea, după cât a fost de nefavorabilă toamna și iarna. Rădăcinile bucatelor nu au nimicit-o șoarecii, ci

stricăciunile acestora constau mai mult în aceea, că pe alocurea au scos paele eșite din pământ, ceea ce însă în cele mai multe locuri s'a cam îndreptat și este speranță și puțință să se mai îndrepte. Numai în foarte puține locuri au fost siliți economii din nou să are pământurile semănate de toamnă. Teritoriile semănate cu nutrețuri artificiale se văd pe alocurea stricate de șoareci în așa măsură încât nu se mai pot îndrepta. Aceasta mai ales la sămănăturile de luptă. De altfel lipsa de nutrețuri nu se prea simte. — Lucrările pregătitoare de primăvară au început în multe locuri și la vii și grădini. Au început deja a se desgroa vițele de vie și chiar a se curăți pomii și a se nimici omida. — Vițele au iernat în general bine și boala de unghii și de gură a cam încetat aproape peste tot locul în țară.

(R. Ec.)

Recolta Ungariei în anul 1910

În zilele trecute s'au dat publicității din partea ministerului de comerț cifrele definitive privitoare la recolta Ungariei în anul 1910.

Conform acestor date s'a cultivat în 1910 în țările coroanei ungare în jugăre catastrale grâu 6.592.927 jug., săcară 2.120.174 jug., orz 2.021.131 jug., ovăs 2.026.179 jug. și porumb 4.918.454 jugăre.

S'a recoltat în 1910, conform datelor definitive:

grâu	49'30 milioane	măși	metrice
săcară	13'90	"	"
orz	12'14	"	"
ovăs	10'84	"	"
și porumb	54'20	"	"

Total 140.38 milioane măși metrice

Recolta mondială a anului 1910 este evaluată de institutul internațional de agricultură din Roma cum urmează:

grâu	983'31 milioane	măși	metrice
săcară	461'34	"	"
orz	357'56	"	"
ovăs	617'56	"	"
și porumb	1094'44	"	"

Total 3514'21 milioane măși metrice.

(„Rev. Econ.“)

DIN ROMÂNIA

Scrisori din București

Activitatea Casei rurale — Comunicarea dlui D. A. Sturza la Academie — Executarea programului de guvernare — Intrarea Dobrogei în făgașul constituțional

O operă însemnată a guvernului trecut e, fără îndoială, Casa Rurală — și, dacă în cei doi ani ai activității sale, n'a dat roadele cari se aștepta dela ea, aceasta se datorește atâtor cauze, cari sunt în legătură cu orice început. Aici lipsește capitalul, dincolo munca și capitalul țărănesc modest n'au curajul de a se arunca în luptă, ori cât de mare ar fi ajutorul casei rurale. E și o sfială dintr'o parte ca și din cealaltă — și chiar lipsă de experiențe pe cari o dau anii.

O lipsă completă de sfială însă se vede la acei cari vând pământul; e un mare număr de proprietari, cari vreau să se scuture de el. Acesta e cel mai îmbucurător rezultat, pe care îl putem înregistra. S'a dovedit că pământul e al muncii și munca e a pământului — și orice compromis între muncă și pământ, care se întemeiază pe nesocotirea acestui adevăr e, pe lângă o anomalie, un păcat.

Dacă cercetăm apoi rezultatele concrete, date de casa rurală în acești doi ani, constatăm că dacă nu pot fi strălucite sunt, însă, deocamdată îmbucurătoare și într'o simțitoare creștere.

Bilanțul general al manipularilor din acest al doilea an se soldează la activ și pasiv cu suma de 56.236.524,97 lei față de 27.047.294,35 lei ai primului an. S'au emis pentru cumpărări de moșii și pentru împrumuturi hipotecare, acordate obștilor și comunelor rurale, 20.988.600 lei față de 10.107.600 lei ai primului an. Cursul acțiunilor s'a menținut favorabil, dând o primă de

125—125 lei de bucată. Au fost cumpărate în acest an, 20 moșii în întindere aproximativă de 30.599 Ha. Ofertele totale de vânzare s'au urcat, în acești doi ani dela înființarea casei, la 175.770 ha.

Întinderea totală de pământ cumpărat până acum de Casa rurală e de 57.511 Ha. Din acestea 54.800 Ha. sunt încă nevândute și nepartelate țăranilor. Din acest pământ însă o parte — deși nu cea mai mare — e închiriat lor.

S'au acordat apoi împrumuturi însemnate obștilor sătești.

Având în vedere rezultatele simțitor crescând ale Casei rurale, suntem în drept să-i prezicem cel mai norocos drum în viitor, având în vedere și gândul bun ce are guvernul actual de a face ca această instituție să răspundă și mai bine chemării sale.

După 3 ani de retragere și tăcere, bătrânul academician și om de stat, d. Dimitrie A. Sturza, se arată iarăși cu munca sa în public. Vineri a făcut la Academie o foarte documentată și interesantă comunicare despre „Insemnătatea divanurilor ad-hoc în istoria renașterii României“.

Bătrânul om de stat arată cum împrejurările politice și curentele de idei (de pe acele vremuri, din Europa, erau favorabile ideii de mire a Principatelor românești, ca și oricărei dorințe, pe care un popor știa să și-o facă știută.

Arată, cum ideia și dorința unirei era exprimată mai de mult în regulamentele organice ale celor două țări. Înainte și mai cu seamă după războiul Crimeii ideea unirei era și mai favorizată de împrejurări.

Ca martor ocular al luptelor pentru unire — fost secretar al divanului ad-hoc pentru Moldova — arată starea de spirit a timpului. Era vorba de se da noii țări numele de Dacia; unii erau de părere, ca prințul să locuiască un an la București și unul la Iași; alții erau pentru o capitală statornică, nici la mine, nici la tine, — la Focșani.

Arată cum s'a prezentat chestia unirei în congresul din Viena (1855) și în cel din Paris (1856) și partea frumoasă de sprijin, pe care au avut-o principatele dela reprezentanții Franței și Italiei.

Sesiunea din această primăvară a adunării legiuitoare va fi scurtă. A început de Luni — și pe lângă bugete, se va mai ocupa de proiectele cu caracter mai urgent și poate și de unele proiecte de „mică viteză“ înscrise în programul guvernului.

Problemele mai însemnate și mai hotărâtoare fără îndoială să vor pune la toamnă, care le va putea găsi sintetizate în proiecte, pe cari le desăvârșește și priceperea, dar nici-odată ea singură fără concursul timpului.

Iar la toamnă numărul deputaților și senatorilor României va fi completat cu aleșii celor două județe de la mare.

În județele Constanța și Tulcea, cari au intrat de curând în făgașul vieții constituționale, alcătuirea listelor electorale se va isprăvi până la 15 Iunie, astfel, că în luna Septemvrie, probabil, se vor putea face alegeri.

În populația Dobrogei elementul predominant este cel românesc, care întrece cu vre-o 20.000 pe cel bulgar. Celelalte neamuri sunt într'o proporție neînsemnată.

Correspondent.

INFORMAȚIUNI

Arad, 22 Martie 1911.

De-ale noastre.

Primarul din Petriș în contra școlaei românești. Simeon Chinez, nerușinatul primar din Petriș cu toți sateliții săi din aceea comună, împreună cu perceptorul comunal Petru Bianga, lucră din toată puterea împotriva școlaei noastre românești de acolo. Românul ăsta rătăcit ar dori să aibă și Petrișul școală, ca cea din Sasca, unde pruncuții români trebuie să cânte Kossuth-nóta. Românii din Petriș n'ar trebui să asculte de el, ci să-l încungiere, cum încungieri ciuma. Fie-i rușine!

Pentru învățători. Ministrul de culte și instrucție publică cu ordinațiunea sa de dto 8 Februarie 1911, Nr. 11.501 a aprobat definitiv *Abecedarul Fonomimic* scris pe baza călăuzei *Metodul Fonomimic, aplicat la învățarea cetitului și scrisului românesc, de Gheorghe B. Boieriu și Gheorghe Codrea* și depus în comisiune la librăria D. Thierfeld din Făgăraș.

Aceasta spre orientare celor cari s'au interesat și până acum de aprobarea acestei cărți de școală.

Apel. Făcând de Paști o excursiune de studii în Italia (Veneția, Florența, Roma, Neapol, Pompei ș. a.) cu studenții din cl. VII. a gimnaziului rom. din Brașov, cari și-au adunat bani de mai mulți ani, apelez și de astădată la binevoitorii noștri, cari apreciând valoarea acestei excursiuni, doresc a contribui cu ceva, ca să putem lua cu noi și vre-o doi studenți săraci, dar distinși, cari ar merita să se bucure de binefacerile acestei ocazii.

Rog a mi-se trimite darurile până la 4 Aprilie n.

Brașov, 9/22 Martie 1911.

Dr. Ios. Blaga,
profesor.

„Transilvania“. Această bancă de asigurare, a luat cu începerea anului acestuia, afară de combinațiunile ei numeroase de asigurare de până azi, încă și asigurarea de penziuni și asigurări cu parte la câștig în programul ei de operațiune. Facem atent publicul cetitor, asupra inserțiunii din numărul de azi al institutului nostru de asigurare din patrie, recunoscut deosebit de culant și avantajos.

Mulțămîta publică. La concertul aranjat de tinerimea universitară română din Cluj în 5 Martie a. c., au intrat oferte, respective suprasolviri dela următorii P. T. domni:

Oferte: II. d. dr. Iosif Gall 200 cor., I. P. S. d. Ioan Mețian 100 cor., II. d-ni: George Pop de Băsești, Vasile de Stroiescu, G. Boieru Făgărașanu, N. N. câte 100 cor.

II. d-ni: Antoniu Mocsonyi de Foen, Vasile Goldiș, On. inst. „Decebal“ câte 50 cor.

P. T. d-ni: dr. V. Bianu, Ana Pepelovits, P. S. d. dr. Demetriu Radu câte 25 cor.

P. T. d-ni: dr. V. Preda, Vladimir de Repta, dr. Ioan Marghita, dr. Victor Bontescu, dr. Zosim Chirtop, N. Ilescu, P. Lucaciu, dr. I. Cloajă, dr. George Secoșan, dr. Titu Pop, dr. Cornel Steer, dr. Ioan Tâmaș, D. M. Bragadiru, Tului Roșescu, Ioan Gall, „Vatra“, „Auraria“, „Aurora“ câte 20 cor

P. T. d-ni: Ioan Săcărean 19.20 cor., frații Oancea 18.80 cor.

P. T. d-ni: Mihail Bociatu, Ioan Hosszu, Vasile Janza, Emanuil Ungurean, Gavril Condor, dr. G. Dobrin, Ioan A. de Preda, dr. Iustin Pop, Iuliu Herbay, Aurelia Dan, Teodor Doboș, Ioan Boieriu, Pavel Fumor, Alexandru Nemeș, Galacteon Șagău, Iuliu V. Albini, George Bants, Iovian Mureșan, dr. Eugen Tatar, Augustin Hamsea, Ecaterina Russu, Ilie Șerbu, frații G. Onesea, Ștefan Belloiu, I. S. Drăgulescu, dr. Iancu Mețian, N. D. Moroiano, Petru Checicheș, Sabin Solomon, „România Jună“, „Libertatea“, „Cordiana“, „Vlădeasa“, dr. Alexandru Pop, dr. Pavel Opreșă câte 10 cor.

P. T. d-ni: dr. Andrei Pop, Augustin Cupșa câte 6 cor.

P. C. S. dr. E. R. Roșca, P. T. d-ni: dr. A. Chețianu, Marius Elekes, Ștefan Șerban, dr. Andrei Monda, Ștefan Popa, Grigoriu Pop, dr. Vasile Suciu, dr. Iosif Turcu, dr. Iuliu Popescu Vasile Saltechi, Ladislau Pop, câte 5 cor.

P. T. d-ni: dr. Simeon Bota, dr. V. Bologa, George Csatt, Iosif Șuluțiu, Ioan Hațegan, dr. Gavril Cozma, M. Strajaru, Gavril Rebrean, dr. Atanasie Marienescu câte 4 cor., N. Petra-Petrescu 3 cor., d-na Maria Costea 2 cor.

Suprasolviri: II. D. dr. Teodor Mihali 1100 cor., II. D. dr. Ioan Mihu 200 cor., dr. Nicolae Oncu 120 cor., d-nii dr. Ștefan C. Pop, dr. Iuliu Maniu, Francis Hosszu Longin, dr. Alexandru Vaida, dr. Victor Poruțiu câte 100 cor.

D-nii Vasile Ranta, dr. Ioan Vaida, dr. Ioan Popescu câte 50 cor.

D. Aurel Stoica 26 cor., d. dr. Gavril Tripon 25 cor.

D-nii dr. Vasile Lucaciu, dr. N. Mureșan, dr. Dionisie Roman, dr. Iulian Pop câte 20 cor.

D-nii dr. Amos Frâneu, dr. Elie Dăianu, Eliseu Moga, dr. Toma Vasilco, Nicolae Ivan,

Ion Iancu câte 16 cor., d-na vād. Suciu 15 cor., d. dr. N. Harșia 14 cor.

D-nii: căp. Popoviciu, Veronica Poruțiu, dr. Meșter, E. Bian, dr. Valentin Poruțiu, dr. Barbu, dr. Romul Veliciu, dr. Valentin Dragoș, Petru P. Borițiu câte 12 cor.

D-nii: Iosif Oanga, Teodor Ciortea, d-na dr. Moșil, Nicolae Florescu, Alexandru Morar, Iosif Florea, dr. Bârlea, dr. Aurel Isacu, dr. Ioan Oltean, Traian Radu, dr. Aurel Lazar, I. Stanciu, dr. Iuliu Pondea, Ioan Pop, dr. Ștefan Morar câte 10 cor.

D-nii: Leonte Pușcariu, dr. Liviu Micșa, dr. Leonida Domide câte 7 cor.

D-nii: Nicolae Oltean, Ioan Pașca, Ioan Bereș, Alexandru Farcaș, Ioan Moldovan, Ioan Cadar, Lazar Tritean, dr. Hetco, dr. Anca, Iustin Poruțiu, Antoniu Mondeal, dr. Pătăcean, dr. Cornel Iancu, dr. Iustin Marșeu, dr. Savu Marta, Ioan Vescan, dr. Aurel Socol, Ioan Pop, dr. D. Stoica, Mihail Nemeș, Alexandru Birtolomon, dr. Nicolae Olariu, Vasile Indre, Antoniu Pop, Iuliu Poruțiu, dr. Aurel Nyilvan, Domnica dr. Porea câte 6 cor.

D-nii: N. Petricaș, Mihail Radu, dr. Ilie Câmpean, d-na Metta Theil Frigyes câte 5 cor., d. Petru Poruțiu 4 cor., d. N. Rusan 3 cor.

D-nii: dr. Florian, C. Luțai, Gheorghe Faraș, Basiliu Podoabă, Ștefan Murza, N. Nicoară câte 2 cor.

D-nii: Teodor Giurgiu, Andreiu Ludu, Romul Tritean, dr. Augustin Raț câte 1 cor.

Dela mai mulți d-ni 70 cor. Cu totul 4766 coroane.

Profitul curat 3076 cor. 26 fil. care sumă să transpune la fondul dăruit de marele mecenat Vasile de Stroescu, pentru înființarea unei biblioteci a tinerimei universitare din Cluj. Primească generoșii donatori și pe aceasta cale cele mai călduroase mulțumite.

Tot cu aceasta ocaziune aducem mulțumită și următorilor d-nii cari au binevoit a dăru pentru bibliotecă noastră câteva volume de cărți și anume d. dr. V. Bianu 1 volum din Dicționarul Sănătății, d. I. Corbu 3 volume din Ad Astra, d. N. Petra-Petrescu 11 volume deosebite.

Cluj, 22 Martie 1911.

Remus Furdii,
preș.

Vasile Pașca,
cassar.

Muzică românească la Viena. D. Ștefan Mărcuș a fost aplaudat la un concert aranjat de o societate în sala Ehoabar, cântând două compoziții românești: „Biată inimă înșelată“, de d. G. Dima (în traducere: „Armes Herz du könntest wăhnen“) și „Was will die einsame Trăue“ de d. I. Scarlatescu din Viena, apoi un duet din opera „Ume Butterfly“ de Puccini, și aria lui Baiazso din opera lui Leoncavallo.

Asemenea, și la „seara de popice“ din urmă s'a făcut muzică românească: d-na Flora Gramatovici a interpretat frumos două romane: „Ochi albaștrii“ de L. Denza și „S'o vezi mamă n'o mai uiți“ de F. Schipek, și împreună cu d. Ionel Crișan un duet din „Don Juan“ de Mozart. II. Crișan a cântat balada „Ștefan și Codrul“ de G. Dima, iar d. Mărcuș cele două cântece amintite mai sus. A fost o seară succasă și foarte animată; au asistat afară de publicul de aci, ca oaspeți: d-na Lucia Cosma, și d. dr. E. de Tarangul, nobil de Valea Uței, prefect la Suceava, cu doamna.

Din patrie.

Gara din Arad. Afumata gară din Arad își trăiește cele din urmă clipe. și de-ar ști simți, ar avea azi un moment de nespūsă veselie, un moment, ce abia un moșneag slăbănog cu zilele numărate e în stare să-l înțeleagă. Au întrerupt adecă lucrul muncitorii nemulțumiți. Și cum e însemnată stațiunea Aradului și cum e mare, e natural să străbată vestea peste întreaga țară. Se svonise, că a falimentat firma întreprinzătoare și erau dureros atinși toți doritorii de progres. Că e mărșă plănuită gară și toți așteptau cu multă nerăbdare s'o vadă ridicată. În fața palavrelor ce se răspândiseră ne-am interesat la locurile competente de unde am primit răspuns că svonul cu falimentul e mistificare îndrăzneată. Fapt este că lucrările au încetat din cauza nemulțumirii muncitorilor, dar în trei zile va porni din nou.

Sufrajul universal și clubul 48-ist. Comitetul clubului 48-ist din Arad a ținut eri ședință cu asistență neobicită de mare. A prezidat Shchwartz Zsigmond (nū! 48?) S'a hotărît adunarea gene-

rală pe 7 Aprilie unde se vor desbata multe chestiuni de mare importanță. Se alege și președinte în locul celui demisionat și se vor pronunța asupra rescriptului ligei arădane pentru sufrajul universal, în care provoacă clubul să se alătore la mișcare.

O înmormântare cu obstacole. Într'un ziar german din Vârșet citim șirele de mai jos, cari arată de câtă ură sunt conduși contrafrății Sârbi de acolo. Ei au voit să împiedece înmormântarea unui Român de acolo în cimiterul gr. or., care este comun. Printr'o ordonațiune ministerială dela 1910 Românii au drept la aceasta, până ce nu se vor regula definitiv raporturile de drept dintre Români și Sârbi. Iată aceste șire:

„Conducătorii comunei bisericesti din Vârșet au dat dovadă de un mare act de intoleranță, când au împiedecat protopopul sârb Popovici și avocatul dr. St. Nicolaievics înmormântarea unui membru al Reuniunii de muzică de acolo în cimiterul gr. oriental.

A trebuit să se apeleze la zece polițiști, cari sub conducerea oficiantului Ivan cu forța numai au putut să înlătore piedeca de nu a fi înmormântat în cimiter, unde în înțelesul unei ordinațiuni ministeriale și Românii au îndreptățire a fi înmormântați.

Este aceasta un gest frumos de dragoste creștinească al preoțimei sârbești, care împiedecă pe un frate al ei în Hristos să-și împlinească datoria de păstor sufletesc, numai de aceea, pentru că acesta înalță rugăciuni într'o altă limbă pentru mântuirea sufletului celui răposat. Aceasta cu atât mai vartos, că pentru aceasta preotul român a primit nu de mult permisiune.

De unde atâta antagonism față de limba română?

Au fost buni Românii noștri ca contribuenți ai Hierarhiei sârbești? (În unele comune chiar și în prezent!)

Oare advocații sârbi nu reflectează la clienții români? Comercianții sârbi au închis vr'odată ușa mușterilor români? Cetățeanul sârb ca comerciant de vin își oferă cu drag beutura și Românului.

Așadar, când e vorba de vr'un câțig, e bun Românul, — dar când vrea să se închine la acelaș Dumnezeu în limba sa maternă, atunci conducătorii fraților sârbi îi pun piedeci.

Întrebăm este oare potrivit în general, iar în cazul de față motivat, ca conducătorii — nu e vorba aici de poporul de rând — Sârbilor să se poarte în astfel de cazuri de pietate fără nici o considerație față de Românii comunei noastre?

În cazul de față n'ai putut afla nici o urmă despre iubirea de aproapei, nici chiar din partea unui protopop, iubire, pe care o predică orice preot, iar chiar un avocat a făcut excepție de apărarea drepturilor omenești, pe cari le apăra orice om cu simțământ.

Cum ajunge un preot să denege înmormântarea unui om, care însuș și jalnicile sale rudenii au dorit să fie îngropat în limba sa maternă. Orice om, care are cât de cât simțire, poate să-și închipue, câtă durere au putut cauza unui tată frânt de durere și unui frate bolnav greu nește coreligionari inteligenți, cari au făcut scandal la înmormântarea fiului respective fratelui răpit de moartea nemiloasă. *Unul din publicul revoltat“.*

Năbădăiosul Nagy György. Ieri s'a desbătut înaintea Curței de apel procesul criminal de les maiestate al neaoșului guraliv Nagy György. Vorbise la o adunare a studenților universitari în așa termeni încât a trebuit să-i intenteze proces de les-maiestate. Tribunalul la rândul său la condamnă la opt zile temniță de stat. Nagy desigur, a făcut apel contra sentinței. Ieri în apărarea sa a făcut iarăși o declarație strașnică spunând, că putea să primească amnestie însă a renunțat la ea în convingerea că nu a atins persoana imună a regelui Ungariei, iar ca să-și dea pe față sentimentele anti-dinastice republicane este îndreptățit ori și cine. Curtea de apel însă este de altă părere, căci a afirmat pedeapsa tribunalului.

x Un institut de credit rom. caută un funcționar pentru o agentură într'o comună fruntașă românească. Reflectanții să aibă praxă în purtarea cârților neccsare și în afacerile cărții fundare. — Oferte cu indicarea pretenziunilor să se trimită la administrația acestui ziar.

Magazie de articlii pentru biserică și preoți.

GEORGE JANCOVICI ARAD

Forray-utca N-rul 12.

Aduc la cunoștința Onoratului public că au sosit

◆ ◆ noutățile de primăvară în stofe, mătăsuri, delainuri, zefyruri, cretoane, batisturi și multe alte articole cari nu se pot toate înșira. ::: ◆ ◆
 Postavuri de reverenzi, brăuri preoțești, roșii, vinete și negre. Cea mai bogată magazie în articlii pentru sfintele biserici și preoți.

Ciorapi împlețiți în temniță.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz 33.

Asortiment bogat în recvizite de scris pentru cancelarii, hârtie albă de scris, hârtie concept, penițe, cerneală, creioane, ș. a., tipărituri pentru advocați și socoțile bisericesti. Cărți de literatură, pedagogie, filozofie, teatru, poezii, nuvele și romane, acomodate pentru bibliotecile parohiale și școlare.

Recvizite bisericesti ca: Ornate, prapori, icoane, ripide, cruci pe altar și portative, litier, potire de bronz și argint, prășnicare, cădelnițe, candel, brâne și pălării preoțești, precum și toate cărțile bisericesti.

Recvizite școlare fizice conform articolului de lege XXVII. din 1907, hartele geografice necesare în școlile populare. Tablouri istorice. Registre pentru comercianți.

La cerere trimite catalogul gratis și franco.

La Librăria diecezană, Arad

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol.
legate în pele cu copcii, 1 vol. 14.50, toate volumele Coroane 172.

Mare asortiment

de

ghete de bal

in coloarea aurului, din atlas albastru și trandafiriu, din piele de lack și chevreaux

la

Weinberger János

cel mai distins magazin de ghete.

ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

25 (11)

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

- □ moderne mașini și material □ □
 □ □ privitor la această branșe, □ □

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate prețuri: decorații pentru cărți bisericesti, albumuri pentru fotografii, note și gramatom, panglice la cununi funebreale și tot felul de lucrări atingătoare de această branșe.

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor cercetă și încuragiă cu comandele am rămas cu deosebită stimă:

::: IUSTIN ARDELEAN, compactor :::
 ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile
cele mai moderate.

::: Singurul institut de asigurare ardelean :::

„Transsylvania“ Sibiiu. Strada Cisnădiei 5. — Edificiile proprii.

recomandă

::: **Asigurări împotriva focului,** :::
pentru **edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile,** etc.,
pe lângă premiul recunoscut de cele mai favorabile condiții, cum și

::: **Asigurări asupra vieții,** :::
(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela asezămintele
confesionale cu avantajii deosebite), pe **cazul morții,** și **cu ter-**
min fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului,
asigurări de penziune și de participare la câștig,
asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar,
:::: **asigurări pe spese de înmormântare,** ::::

Asigurări contra grindinei (de piatră)
Asigurări de accidente corporale,
contra infracției (furt prin spargere),
Asigurări de pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4.831,163*51
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4.571,035*31
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1909	foce	112.045,412*—
	viață	10.847,132*—
Fonduri de întemiere și de rezervă	„	2.309,387*—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit
orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura prin-
cipală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc
la serviciul institutului în condiții favorabile.

(59) 3

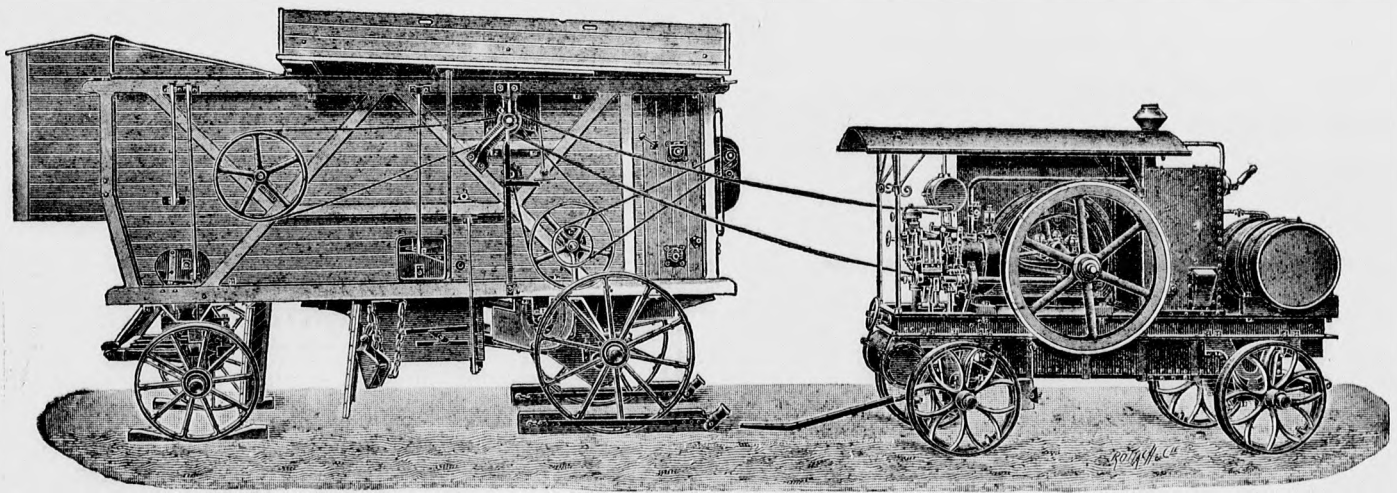
In atelierele de
mașini alui

EUGEN NICOLA din BLAJ (Balázsfalva)

se pregătesc cele mai bune pluguri și mașini economice.
Se află în depozit totdeauna gata, cele mai renumite
motoare de benzin, locomobile și garnituri pentru îmblățit

cu motor. Motoare de benzin stabile, motoare pentru gaz
sugativ. Mori de măcinat, — cu un cuvânt tot felul de
mașini economice. — Cea mai mare garanță.

Se vând cu prețuri moderate, și condițiuni de plată favorabile, în rate.

Pentru răspândirea motoarelor mele, primesc și schimb mașinile de vapor! Ceice doresc a-și cumpăra ori și ce fel de
mașini, să se adreseze la firma

Eugen Nicola atelier de mașini în **Blaj** (Balázsfalva).

Deslușiri și informațiuni se dau gratis!

Catalog franco și gratis!

(1) 4—10.

Sprijiniți industria română!